

EESC Info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

December 2024 | DA

Available Languages:

ES	BG	CS	DA	EN	DE	ET	FR	EL	GA	HR	IT	LV	LT	HU	MT
NL	PL	PT	FI	RO	SK	SL	SV								

LEDER

Leder

Et år med fremskridt og løfter: Formand Oliver Röpke kaster et blik tilbage

2024 lakker mod enden, og jeg ser nu tilbage på et år med betydelige fremskridt for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU). Sammen har vi forstærket civilsamfundets stemme, styrket de demokratiske principper og slået til lyd for bæredygtighed i og uden for Europa.

En af vores vigtigste milepæle var lanceringen af initiativet vedrørende medlemmer fra kandidatlande, hvor repræsentanter fra EU's kandidatlande inddrages i EØSU's rådgivningsprocesser. Dette initiativ bekræfter vores engagement i en gennemsigtig og meritbaseret udvidelsesproces, hvor vores fremtidige medlemsstater forberedes fuldt ud på at deltage i udformningen af EU.

Vi udvidede vores globale partnerskaber gennem undertegnelsen af et aftalememorandum med Brasiliens råd for bæredygtig økonomisk og social udvikling. Dette styrkede samarbejde om bæredygtig udvikling og demokrati blev konkretiseret under mine møder med præsident Lula da Silva. EØSU spillede en central rolle ved det sociale G20-topmøde i Rio de Janeiro, hvor udvalget sammen med præsident Lula da Silva og den brasilianske regering slog til lyd for forvaltningsreformer og øget social beskyttelse. På samme måde blev der gennem vores partnerskab med Den Afrikanske Union, der blev formaliseret gennem en fælles erklæring ved FN's topmøde om fremtiden, sat fokus på inklusiv global forvaltning og en retfærdig klimaindsats. Disse globale initiativer understreger EØSU's voksende indflydelse i forbindelse med håndteringen af fælles udfordringer.

I Europa viste civilsamfundet betydningen af engagement på græsrodsniveau i forbindelse med udformningen af EU's fremtid. På udvidelsesforummet på højt plan bekræftede vi, at udvidelse ikke bare handler om at udvide grænserne, men om at uddybe de fælles værdier. På møder med ledere, såsom Albanien's premierminister Edi Rama, blev der sat fokus på at sikre, at civilsamfundet spiller en central rolle i EU-tiltrædelsesforhandlingerne. Denne indsats blev suppleret af drøftelser om digital omstilling på EØSU's præsidiemøde i Warszawa for at tilpasse de teknologiske fremskridt til de europæiske værdier om lighed og retfærdighed. Denne indsats baner vejen for det kommende polske EU-formandskab.

Ser man frem mod 2025, vil vi fortsat have fokus på at styrke deltagelsesdemokratiet, fremme social retfærdighed og tackle globale udfordringer som klimaforandringerne og digitaliseringen. EØSU vil fortsat arbejde utrætteligt for et Europa, der lytter, inspirerer og ikke lader nogen i stikken.

Må det kommende år bringe fred, fremskridt og velstand for alle.

VIGTIGE DATOER

4.-16. december 2024

Fotoudstilling "Powerful Encounters: Picturing an end to energy poverty"

9. december 2024

Den europæiske forbrugerdag 2024

11. december 2024

Kontaktgruppens 20-årsjubilæum

22.-23. januar 2025

EØSU's plenarforsamling

MÅNEDENS GÆST

MÅNEDENS GÆST

Månedens gæst er Andrey Gnyot, belarusisk filmskaber og journalist, som netop er blevet løsladt fra husarrest i Serbien, hvor han i et år er blevet tilbageholdt med henblik på udlevering på grundlag af anklager om økonomisk kriminalitet fremsat af hans eget land. Gennem sin personlige historie beskriver han uafhængige journalisters skæbne i dagens Belarus, hvor selv den mindste kritik af magtudøverne kan medføre, at man bliver stemplet som "fjende af folket" og fængslet på grundlag af falske anklager om økonomisk kriminalitet.

FOLKETS FJENDE – HVORDAN BELARUS FORFØLGER SINE JOURNALISTER

Af Andrey Gnyot

I Belarus skal der ikke mere til end et forkert valg af erhverv for at blive arresteret. Som det skal vise sig, kan du på grund af en så fatal fejltagelse endda blive anholdt midt i Europa, f.eks. i Serbien. Og en så prestigefyldt international organisation som Interpol vil være medvirkende til det. Mine ord har et anstrøg af bitter sarkasme og bitter sandhed, men jeg overdriber ikke. Jeg hedder Andrey Gnyot. Jeg er belarusisk filminstruktør, journalist og tidligere politisk fange. Det her er min historie.

I 1999 besluttede jeg mig for at blive journalist. Tv og radio var min passion, min drøm og min hobby. Kunne en 17-årig ung mand have forudset, at uafhængig journalistik i hans land ville få mærkatet ekstremisme, og at alle andre medier ville blive reduceret til at være et propagandistisk talerør? Nej. Ingen af os havde forventet, at dette kunne ske i Europa i det 21. århundrede. Alligevel er det sådan det forholder sig i dag i diktatoriske Belarus. Der findes ikke et eneste uafhængigt medie i landet. Alle mediestrukturer ejes af staten. Staten holder streng kontrol med den redaktionelle politik, som er meget enkel: Lukashenkos selvudnævnte magtbeføjelse hyldes, og enhver der vover at kritisere den, endda på konstruktiv vis, bliver stemplet som "folkets fjende" - en betegnelse, der er lånt fra den kommunistiske fortid.

I midten af 00'erne forsøgte en ung og naiv, nyuddannet journalist således at finde sig til rette i faget. Under og efter mine studier har jeg fået rigtig meget praktisk erfaring inden for tv og radio, og jeg vidste præcis, hvad det var, jeg ville. Mulighedsvinduet var dog hurtigt ved at lukke: Private radiostationer lukkede ned eller blev overtaget af staten,

mens de uafhængige tv-stationer ikke engang kunne være sikre på en sendefrekvens. Der var ikke det store valg: Enten indlod man sig på propaganda, eller også undlod man følsomme emner og begrænsede sig til tandløs underholdning. Journalistik overlevede kun i Belarus takket være nogle få aviser og uafhængige internetportaler. Mange journalister forlod branchen, og mange blev udsat for undertrykkelse. Det belarusiske informationsministerium udsendte regelmæssigt advarsler til medierne, men blot tre advarsler var tilstrækkeligt til at deres tilladelser blev tilbagekaldt. Ifølge journalistforbundet i Belarus faldt antallet af aviser med 21 % i 2020-2024. Der var kun uskadelige publikationer tilbage på det belarusiske mediemarked, såsom udgivelser, der henvender sig til ejerne af et fritidshus, folk, der godt kan lide vittighedslæsning og krydsord. Alle uafhængige samfundspolitiske udgivelser blev enten lukket af myndighederne eller valgte ikke at blive trykt, fordi det var blevet umuligt for dem at arbejde.

Heldigvis lykkedes det mig at finde en gylden middelvej: Jeg meldte ud i offentligheden, at jeg sadlede om til at gå instruktørvejen og det kreative arbejde, hvor jeg fik stor succes. Samtidig fortsatte jeg mit

journalistiske arbejde som frivillig uden at afsløre mit navn for ikke at blive eksponeret. Dette viste sig at være en effektiv taktik. Med al min erfaring og mine professionelle kontakter var jeg i stand til at forsyne de uafhængige medier med nye videooptagelser fra 2020, og jeg var også i stand til at deltage i borgeraktivisme og politisk aktivisme – jeg blev medstifter af menneskerettighedsbevægelsen "Free Association of Athletes SOS.BY". Man kan vel ikke beskylde mig for at være partisk og engageret for at vælge mit lands befolknings side – et diktatur har intet til fælles med objektivitet, ligesom propaganda intet har til fælles med journalistik.

I 2021 lå Belarus på en 158. plads ud af 180 i vurderingen af pressefrihed. Sammenlignet med 2020 var det en nedrykning på fem pladser. "Belarus er det farligste land i Europa for mediefolk," advarer den internationale menneskerettighedsorganisation Journalister uden Grænser.

Det er værd at bemærke, at 60 % af alle belarusssere i proteståret 2020 havde internettet og de sociale medier som deres foretrukne nyhedskilder. Kun 11 % af respondenterne svarede, at det var tv. 7 % svarede de trykte medier og 5 %, radio. Efter at have indset dette begyndte det diktatoriske styre at handle hårdt og kompromisløst. Regimets største påfund har været kampen mod "ekstremisme" som undskyldning for censur og forfølgelse. Myndighederne blokerer adgangen til indhold fra medieforetagender, der fortsætter deres aktiviteter fra udlandet, og ethvert samarbejde med dem betragtes som et udtryk for ekstremisme.

Ved udgangen af 2023 sad 32 journalister fængslet i Belarus. Journalister har været udsat for pres og umenneskelig behandling i detentionscentre. Ifølge menneskerettighedsaktivister gik bloggeren og journalisten Igor Losik fra "Radio Liberty" i lang tid i sultestrejke i fængselskolonien og snittede sig derefter i håndleddene og halsen. Han blev idømt 15 års fængsel. Strafferetlig forfølgelse af enhver form for samarbejde med uafhængige medier med betegnelsen "ekstremistiske formationer" er blevet optrappet. En ny tendens er forfølgelse ikke blot af repræsentanter for civilsamfundet, men også af helt almindelige borgere, der kommenterer sociale og politiske begivenheder over for journalister.

Den 31. oktober 2024 erklærede det belarusiske styre min personlige Instagram-konto for "ekstremistisk materiale". Det betyder, at ikke blot jeg selv, men også alle mine følgere i Belarus vil blive retsforfulgt for at følge min profil. Mere end 5.000 internetressourcer i Belarus er blevet erklæret for "ekstremistiske" af diktaturet. Der findes næppe noget andet europæisk land, der kan prale af så imponerende statistikker! Er vi belarusere af den opfattelse, at der er tilstrækkelig fokus på problemet med belarusisk journalistik? Jeg er nødt til at være helt ærlig – nej, dette problem belyses ikke tilstrækkeligt. Ikke alene afvikles journalistikken som institution i Belarus, men journalistiske fagfolk bliver også fysisk angrebet.

Diktaturet forsøger også at forfølge journalister og aktivister uden for Belarus. Mit eget eksempel er et levende bevis på en sådan forfølgelse. Regimet har lært sig at udnytte demokratiske institutioner til at nå sine afskyelige mål. Journalister, aktivister, bloggere og politisk aktive borgere er tidligere blevet retsforfulgt for skattekriminalitet, under påskud af tidligere at have undladt at betale skat. Dette har vist sig at være et perfekt røgslør for at skjule de politiske motiver bag forfølgelsen. Menneskerettighedsaktivist og Nobelprismodtager Ales Bialiatski er fængslet på grund af økonomiske anklager. Chefredaktøren for det uafhængige medieforetagende "TUT.BY" (som blev ødelagt af styret i 2020) og hendes kolleger sidder bag tremmer under henvisning til samme paragraf. Interpol accepterede samme paragraf om økonomisk kriminalitet i forbindelse med min eftersøgning. Det tog Interpol næsten otte måneder at gennemføre en intern undersøgelse og nå frem til, at eftersøgningen af mig var i strid med artikel 2 og 3 i organisationens vedtægter. Ikke desto mindre blev jeg arresteret og fængslet i det centrale fængsel i Beograd i syv måneder.

og seks dage. Jeg tilbragte fem måneder i husarrest med strenge restriktioner. Serbiens højesteret besluttede to gange at udlevere mig til det diktatoriske Belarus. To gange lykkedes det min advokat og mig at appellere denne afgørelse. Jeg er blevet frarøvet et år af mit liv og min fysiske og mentale sundhed. Alt sammen fordi jeg valgte det forkerte erhverv i det forkerte land. Blot fordi jeg havde en personlig mening og gav udtryk for den gennem et aktivt medborgerskab.

Heldigvis lykkedes det mig at vinde – ellers ville du ikke være i gang med at læse disse ord. Takket være journalisters, politikeres, civilsamfundets og organisationers utrolige solidaritet kunne jeg forlade Serbien og komme i sikkerhed i Berlin. Men min historie er ikke forbi. Der er lang vej igen, før jeg er kommet mig, og der er stadig flere kampe på min vej. Jeg ved, at jeg har været tro mod mit kald, selv om nogle betragter det som ekstremisme. Jeg ved, at uafhængig journalistik er en af byggestenene i et demokratisk samfund. Den slags samfund, belarusere ønsker at opføre. Og vi forventer, at vi ikke går alene ad denne vigtige vej.

ET SPØRGSMÅL TIL ...

I oktober og november blev der afholdt to fejlslagne globale miljøtopmøder: COP16 - FN's konvention om den biologiske mangfoldighed og COP29 - FN's klimakonference, der begge fokuserede på den finansiering, som der er akut behov for til naturbeskyttelse og modvirkning af klimaændringer. Vi bad EØSU's repræsentanter på dette års partskonferencer - Peter Schmidt, Diandra Ní Bhuachalla og Arnaud Schwartz - om at forklare, hvad der står på spil, hvis verden ikke reagerer på klimaudfordringen.

COP16 OG COP29: VI TRÆKKER TÆPPE VÆK UNDER OS SELV

Af Peter Schmidt, Diandra Ní Bhuachalla og Arnaud Schwartz

Som repræsentant for EU's civilsamfund på COP29 i Aserbajdsjans hovedstad Baku efterlyste EØSU en hurtig og konkret klimaindsats og prioritering af social og miljømæssig retfærdighed i klimaforhandlingerne.

Peter Schmidt, formand for ad hoc-gruppen om UNFCCC COP, har fortalt os om EØSU's vigtigste budskaber vedrørende det overordnede tema for COP29 – klimafinansiering.

Peter Schmidt: Den kraftige stigning i [ekstreme klimarelaterede vejrhændelser](#) i hele verden er en kraftig påmindelse om at hæve ambitionerne på klimaområdet. 2024 er på vej til blive registreret som det varmeste år nogensinde, og menneskeskabte klimakatastrofer såsom oversvømmelser, naturbrande og tørker forekommer hyppigere og med større intensitet og er med til at forværre de sociale uligheder. Prisen for ikke at gøre noget ved klimaforandringerne overstiger langt prisen for at gøre noget.

Der er meget på spil ved COP29. Det er helt afgørende, at der på verdensplan nås til enighed om klimafinansieringsløsninger, hvis udviklingslandene også skal kunne bruge midlerne til en global klimaindsats. EØSU fremsatte med sin deltagelse i COP29 i Baku anbefalinger med udgangspunkt i vores udtalelser om klimafinansiering med fokus på at genskabe den globale finansielle arkitektur for at muliggøre og lette effektiv og tilgængelig klimafinansiering.

Vi understregede behovet for at fastsætte det nye kollektive kvantificerede mål for at lukke hullerne i klimafinansieringen, således at klimafinansieringen bliver bedre egnet til formålet, biodiversitetsvenlig, virkningsfuld og nøje målrettet de mest sårbare lande og lokalsamfund. Klimafinansieringsstrømmene bør styres af princippet om retfærdig omstilling i overensstemmelse med Parisaftalen og have verdensmålene for bæredygtig udvikling i centrum. Langsigtede forpligtelser fra både offentlige og private aktører er afgørende, og offentlig finansiering vil spille en vigtig rolle med at mobilisere og mindske risikoen ved private investeringer i klimainitiativer.

Lokale initiativer og græsrodsbevægelser bør have adgang til klimafinansiering, men udvalget efterlyser også en samlet tilgang for at bryde mønstret med gældsætning og underinvestering i tilpasningen. Vi opfordrer til en retfærdig fordeling af klimamidlerne for at afhjælpe uligheder. Desuden er inddragelse af civilsamfundet vigtigt for at skabe en inklusiv, demokratisk tilgang, der sikrer effektive og bæredygtige klimainvesteringer.

EØSU's ungdomsdelegerede ved COP (2023-2025), Diandra Ní Bhuachalla, har fortalt os om sine erfaringer ved COP29. Hvad er fra en ung persons perspektiv det mest presserende klimaspørgsmål, som bør løses først?

Diandra Ní Bhuachalla: Efter skuffelsen over resultaterne af COP28 har jeg forsøgt så vidt muligt at skrue mine forventninger til COP29 ned. I betragtning af at dette års konference igen blev holdt under ledelse af

en stat, der er stærkt afhængig af sine indtægter fra fossile brændstoffer, var det særlig vanskeligt at holde håbet oppe og tro andet, end at resultaterne ville blive begrænsede.

Ikke desto mindre besluttede jeg efter at have rådført mig med forskellige ungdomsorganisationer rundt om i Europa gennem møderne i den strukturerede ungdomstaskforce som led i EØSU's program for ungdomsdelegerede ved COP, at det ville være bedst at fokusere på klimaretfærdighed og den retfærdige omstilling, klimafinansiering og et nyt kollektivt kvantificeret mål og på at øge en meningsfuld deltagelse af unge i de internationale beslutningsprocesser.

Efter at have set, hvordan mange forhandlinger gik i stå i løbet af den første uge på grund af en fuldstændig mangel på enighed og samarbejde – bl.a. vedrørende køn, klimafinansiering og retfærdig omstilling – er jeg klar over, at jeg endnu engang har haft for høje forventninger, og jeg har som følge heraf fokuseret min indsats på sideløbende arrangementer og bilaterale møder. Nu er mine to største forhåbninger, at de eksisterende formuleringer, navnlig vedrørende menneskerettighederne, bevares, og at vi opnår et lille fremskridt, så alt ligger parat til COP30, som er ser ud til at være den kurv, alle lægger deres æg i.

På grund af klimaforandringernes gennemgribende karakter og deres konsekvenser er det umuligt for mig at rangordne de forskellige spørgsmål efter, hvor vigtige eller hastende de er. Unge mennesker er bekymrede over deres fremtid i forhold til deres jobsikkerhed, og om de vil blive nødt til at omskole sig. De bekymrer sig om deres bolig og familie, deres sikkerhed i forbindelse med storme, oversvømmelser og jordskred. Om sundheden og livskvaliteten for deres fremtidige børn eller endda de næste generationer. Og om, hvordan vores generation vil komme til at stå over for endnu vanskeligere klimaforhandlinger, når det bliver vores tur til at træffe beslutningerne, fordi der ikke gøres nær nok i dag, og følgerne deraf vil kunne mærkes i årtier frem.

Vi har brug for klimaretfærdighed nu. Vi har brug for realistisk klimafinansiering nu. Vi har brug for en retfærdig, rimelig og ligelig beskæftigelses- og energiomstilling nu. Vi har brug for ambitioner nu. Vi har brug for gennemførelse nu.

Vi har brug for jer alle sammen nu.

COP16 om biodiversitet, som fandt sted i Cali i Colombia i oktober, endte i fiasko og uden en aftale om naturfinansiering. Vi har spurgt Arnaud Schwartz, EØSU's repræsentant ved COP16, om vi stadig kan være optimistiske på trods af dette tilbageslag. Hvad er der brug for, hvis der skal gøres fremskridt med hensyn til at beskytte biodiversiteten?

Arnaud Schwartz: 200 mia. dollars om året. Det er – ifølge FN – det nødvendige beløb (som omfatter alle former for finansiering – offentlig, privat, national og international) til at nå vores mål for biodiversiteten. Så hvad går det ud på? Det går ganske enkelt ud på at standse nedbrydningen af verdens levende organismer, som i øjeblikket forsvinder hurtigere end nogensinde før, og det går ud på at genoprette naturen og give den en chance for at overleve i en verden, der er til at leve i, frem for at lade den gå til som følge af grådighed og dumhed.

Hvordan ser fremtiden ud efter den mislykkede COP16?

Det er et spørgsmål, vi hver især bør stille os selv og andre omkring os, især fordi det er et kendt faktum, at man alene i Frankrig hvert år bruger over en fjerdedel af dette beløb på at forberede eller føre krig. Globalt set var mødet i Cali helt sikkert en forspildt mulighed på grund af manglende politisk vilje og økonomisk solidaritet.

Men alt er ikke tabt.

Der er et svagt lys for enden af tunnelen: ved dette års COP blev oprindelige folk og lokalsamfund, herunder i Afrika – efter ca. 30 års forhaling – anerkendt for deres rolle som vogtere af biodiversiteten. Der blev også oprettet en ny FN-fond, kendt som Cali-fonden. På lang sigt vil denne fond blive brugt til at indsamle frivillige bidrag fra private virksomheder, hvoraf halvdelen vil gå til ovennævnte befolkningsgrupper. Endelig!

I er... I er...altså...

I er en del af os, og vi er en del af jer. Og for at kunne fortsætte ad vores fælles vej, kunne det være en idé først at få vores økonomi tilbage på sporet til gavn for alle. Så ... hvis ikke vi vil blive ved med at trække tæppet væk under os selv, hvorfor så vente med at revidere de internationale finans- og handelsregler?

Det primære fokus for EØSU's delegerede ved COP29, Peter Schmidt og Diandra Ní Bhuachalla, var klimafinansiering, og de tog i den forbindelse udgangspunkt i EØSU's nylige udtalelse [Klimafinansiering: en ny køreplan for at opfylde de høje klimaambitioner og verdensmålene for bæredygtig udvikling](#). Et af de [vigtigste arrangementer](#), som EØSU stod i spidsen for i Baku, var "A global perspective towards fostering a just transition in the agri-food sector" den 18. november. Ved dette arrangement blev der set nærmere på opbygning af bæredygtige, kulstoffattige fødevarer-systemer, der er rimelige for landbrugerne, arbejdstagerne i fødevarer-kæden og de kommende generationer. Formålet var at forbedre samarbejdet mellem de politiske beslutningstagere og civilsamfundet, slå til lyd for holdningerne i det globale syd og fremme inklusive klimaløsninger for alle.

Arnaud Schwartz deltog som medlem af EU's delegation i møder, hvor han opfordrede til at skabe større synergier mellem FN's processer for biologisk mangfoldighed (CBD) og klimaforandringer (UNFCCC), at udfase miljøskadelige subsidier for at frigøre flere finansielle ressourcer og sikre en mere aktiv rolle for det organiserede civilsamfund i forbindelse med gennemførelsen af [den globale Kunming-Montreal-ramme for biodiversitet](#). Læs mere om EØSU's bidrag til COP16 [her](#).

Arnaud Schwartz er ordfører for EØSU's udtalelse [En omfattende strategi for biodiversitet på COP16: alle sektorer sammen om et fælles mål](#)

LIGE TIL SAGEN

Bulgarien og Rumænien betaler en høj økonomisk og politisk pris for ikke at kunne udnytte fordelene ved Schengenordningen fuldt ud, hvilket også har en negativ indvirkning på EU's konkurrenceevne og økonomiske vækst. Det er på høje tid, at Rådet fastsætter en dato for ophævelse af landgrænsekontrollen

mellem de to lande og de øvrige Schengenmedlemsstater, påpeger Mariya Mincheva, ordfører for udtalelsen "[Omkostningerne ved ikke at indgå i Schengenområdet for det indre marked – indvirkningen på Bulgarien og Rumænien](#)". (II)

OMKOSTNINGERNE VED IKKE AT INDGÅ I SCHENGENOMRÅDET FOR EU'S INDRE MARKED

Af Mariya Mincheva

Bulgarien og Rumænien opfyldte betingelserne for at blive medlem af Schengenområdet i 2011. Her 13 år senere har de imidlertid stadig ikke fået fuldt udbytte af den frie bevægelighed. Denne forskel har en politisk pris og giver næring til EU-skepsis.

På en rådssamling den 22. november i Budapest blev indenrigsministrene fra Ungarn, Østrig, Bulgarien og Rumænien enige om at "tage de nødvendige skridt" til at fastsætte en dato for ophævelse af kontrollen ved landgrænserne, forudsat at der gøres en større indsats for at dæmme op for irregulære migranter, der ankommer via Vestbalkanruten.

Schengenaftalen er vigtig for den frie bevægelighed for personer, varer, tjenesteydelser og kapital inden for EU og er en nøglefaktor i EU's økonomiske succes. Begrænsninger undergraver EU's konkurrenceevne og økonomiske vækst og hæmmer gennemførelsen af den sociale markedsøkonomi som fastsat i traktaterne.

I årevis har medlemsstaterne midlertidigt genindført grænsekontrol. De økonomiske og sociale konsekvenser af disse beslutninger for det indre marked har imidlertid ikke været genstand for en evaluering. Kommissionen vurderer de fysiske handelshindringer, men dette omfatter kun grænseblokader, demonstrationer og angreb på lastbiler. Konsekvenserne af landgrænsekontrol, herunder Schengenmedlemsstaternes midlertidige genindførelse af grænsekontrol, tages ikke i betragtning.

I 2023 nåede Rådet til enighed om at ophæve kontrollen ved de indre luft- og søgrænser med Bulgarien og Rumænien fra den 31. marts 2024. Kontrollen ved de indre landgrænser er imidlertid blevet opretholdt, uden at der er fastsat en dato for ophævelsen, hvilket har medført betydelige omkostninger og hindret virksomheder i at høste det fulde udbytte af det indre marked.

Ved at tage skridt til fuldt ud at integrere Bulgarien og Rumænien i Schengenområdet kan EU styrke sin interne samhørighed, øge konkurrenceevnen og opretholde de grundlæggende principper om fri bevægelighed og solidaritet, der ligger til grund for det europæiske projekt.

Europa-Parlamentet har påpeget, at hvis man ikke er en del af Schengenområdet, kan det påvirke markedets forventninger til disse landes status i EU. Det er et politisk signal, der kan påvirke afkastet af statsobligationer, priserne på finansielle aktiver og de rentesatser, som virksomheder og husholdninger skal betale, og som kan skade realøkonomien.

Begge lande betaler milliarder af euro om året som følge af større omkostninger til logistik, forsinkelser i leverancer af varer og udstyr samt øgede omkostninger til brændstoffer og chaufførlønninger. Disse direkte omkostninger sendes uundgåeligt videre til forbrugerne i form af højere priser og har indvirkning på arbejdstagernes fysiske og mentale sundhed.

Denne situation hæmmer turismen. Forholdene udgør også en hindring for arbejdskraftens frie bevægelighed og begrænser mulighederne for, at arbejdstagere fra Bulgarien og Rumænien kan søge beskæftigelse i tilgrænsende EU-medlemsstater. Denne begrænsning påvirker bygge- og anlægssektoren, landbrugssektoren og servicesektoren, som i høj grad er afhængige af sæsonarbejdere og midlertidigt ansatte.

I sin rapport om det indre markeds fremtid opfordrer **Enrico Letta** til, at man på det kraftigste modsætter sig ethvert forsøg på at begrænse den frie bevægelighed mellem medlemsstaterne, herunder tekniske begrænsninger for ruter og vejtransport, samt enhver suspension af Schengenaftalen.

Det er på høje tid, at Rådet fastsætter en dato for ophævelse af landgrænsekontrollen mellem Bulgarien, Rumænien og de øvrige medlemsstater, der er medlemmer af Schengenområdet. Der forventes en endelig afgørelse vedrørende dette spørgsmål på samlingen i Rådet (retlige og indre anliggender) den 12. december.

EØSU

Gør EU's udvidelse til en realitet

Den nye Kommission skal være en udvidelseskommision. Det handler ikke om, hvorvidt udvidelsen skal gennemføres eller ej, men om hvordan den gennemføres bedst muligt. Sådan lød konklusionen fra det udvidelsesforum på højt plan, der blev afholdt af Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU). På forummet deltog EØSU's formand, Oliver Röpke, kommissær med ansvar for beskæftigelse og sociale rettigheder Nicolas Schmit og ministre fra både EU's medlemsstater og kandidatlandene.

EØSU arrangerede sammen med Kommissionen et udvidelsesforum på højt plan, der blev afholdt i forlængelse af plenarforsamlingen i oktober. Mere end 140 repræsentanter fra civilsamfundet i kandidatlandene mødtes for første gang nogensinde. Deltagernes vigtigste pointe var klar: civilsamfundet og arbejdsmarkedets parter, der ofte overses i tiltrædelsesprocessen, skal have en central rolle i EU's udvidelsesproces.

Oliver Röpke fremhævede følgende: "Det handler ikke kun om at udvide EU - det handler om at forberede fremtidige medlemsstater på at deltage aktivt i udformningen af EU og sikre, at de er fuldt rustet til at håndtere de kommende udfordringer. Gennem samarbejde med civilsamfundet, arbejdsgiversammenslutninger og fagforeninger skaber vi det nødvendige grundlag for et mere inklusivt og stærkere Europa".

I debatten blev behovet for at fastholde fremdriften på udvidelsesområdet fremhævet, idet Kommissionen 2024-2029 vil spille en afgørende rolle i færdiggørelsen af udvidelsesprocessen.

Et andet vigtigt budskab fra debatten handlede om betydningen af gradvis, forudsigelig og meritbaseret integration, hvor fremskridt anerkendes og belønnes med reelle udsigter til tiltrædelse.

Nicolas Schmit understregede, at civilsamfundet spiller en nøglerolle, og sagde: "En velfungerende social toparts- og trepartsdialog og inddragelse af arbejdsmarkedets parter er afgørende elementer i EU-tiltrædelsen, idet disse aktører indgår i vores sociale markedsøkonomi".

Den tyske statssekretær, **Rolf Schmachtenberg**, udtalte: "De beskæftigelsesmæssige og sociale aspekter er afgørende for en vellykket EU-tiltrædelse. Hvis man ønsker at forbedre alle borgeres liv, skabe muligheder og bekæmpe sociale uligheder er der brug for effektive beskæftigelsespolitikker, gode arbejdsvilkår og velfungerende sociale sikringsordninger med stærke arbejdsmarkedsparter".

Under debatten understregede **Naida Nišić**, Montenegros minister for arbejdsmarked, beskæftigelse og social dialog, betydningen af forummet på højt plan som en platform for dialog, der gør det muligt for Montenegro at vurdere fremskridtene.

Niki Kerameus, Grækenlands minister for beskæftigelse og social sikring understregede, at "det var et stort privilegium at deltage i denne vigtige debat om udvidelsen af EU og den vigtige rolle som arbejdsmarkedets parter spiller i udformningen af de fremtidige rammevilkår for beskæftigelse og sociale

rettigheder i Europa".

Olta Manjani, Albaniens viceminister for økonomi, kultur og innovation, udtalte: "Albanien øger aktivt sin tilstedeværelse i EU's institutioner, udvalg og arbejdsgrupper, og oprettelsen af Det Blandede Rådgivende Udvalg med Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg udgør ét af disse tiltag".

EØSU har konsekvent slået til lyd for udvidelsen af EU. I 2024, lancerede udvalget et pilotprojekt [initiativet "medlemmer fra kandidatlande" \(ECM\)](#), der giver civilsamfundet i kandidatlandene mulighed for at bidrage til EØSU's arbejde. Initiativet viser, hvordan aktiv inddragelse af civilsamfundet fra kandidatlandene styrker udvidelsesprocessen. (mt)

EØSU efterlyser et europæisk flagskibsinitiativ for sundhed samt en handlingsplan for sjældne sygdomme

EØSU har efterlyst et europæisk flagskibsinitiativ for sundhed og foreslået, at man opretter en europæisk sundhedsunion og indtrængende opfordrer Kommissionen til at fremlægge en handlingsplan for sjældne sygdomme med klare, opnåelige mål.

Under en debat om "Et europæisk flagskibsinitiativ for sundhed", der foregik på plenarforsamlingen i oktober måned, opfordrede EØSU til, at man på EU-plan søsætter et ambitiøst initiativ, der sigter mod at opbygge en tværgående sundhedsarkitektur i EU. Udarbejdelsen af en europæisk handlingsplan for sjældne sygdomme var også på dagsordenen.

EØSU's formand Oliver Röpkke indledte debatten med at sige: "Det er altafgørende, at alle indbyggere i EU har let adgang til sundhedspleje af

høj kvalitet til en overkommelig pris. Vi er nødt til at investere i innovative og bæredygtige sundhedssystemer og gribe til handling for at bekæmpe uligheder på sundhedsområdet både i EU og globalt. Sjældne sygdomme gør vedvarende uligheder og sårbarheder endnu mere synlige. Derfor har vi brug for en storstilet europæisk indsats mod sjældne sygdomme."

Ordføreren for [udtalelsen](#) om det europæiske flagskibsinitiativ for sundhed, **Alain Coheur**, sagde: "Vi forsøger i dag - til brug for kommende EU-kommissærer - at vedtage en køreplan, som fremmer sundhed for alle og beskytter folk mod fremtidens kriser." **Ágnes Cser**, ordfører for [udtalelsen](#) om sjældne sygdomme, tilføjede: "Vi er nødt til at opstille en handlingsplan. Vi skal imidlertid ikke kun fokusere på handlingsplanen for sjældne sygdomme, men også på sundhed - sundhed er en afgørende faktor for konkurrenceevne. Vores sundhedsunion må ikke bare være tomme ord"

I udtalelsen om det europæiske flagskibsinitiativ på sundhedsområdet defineres nogle strategiske søjler til styrkelse af solidariteten og samarbejdet mellem medlemsstaterne på sundhedsområdet. Blandt disse er oprettelsen af en europæisk pleje- og sundhedsgaranti, som bør indeholde flerårige sundhedsmål på EU-

plan. Dette kunne føre til udarbejdelse af en juridisk bindende tekst (f.eks. et direktiv).

En anden søjle er gennemførelsen af "One Health"-tilgangen, som skaber forbindelser mellem politikker for mennesker, dyr, planter og miljø. I udtalelsen om bekæmpelse af sjældne sygdomme opfordres Kommissionen til at offentliggøre en meddelelse med en omfattende europæisk handlingsplan for sjældne sygdomme, som fastsætter tidsbundne mål (SMART-mål), der kan nås inden 2030. (Im)

AI "made in Europe": EØSU efterlyser strategiske investeringer i AI-infrastruktur

EØSU opfordrer indtrængende EU til at øge sine investeringer i sikker konnektivitet, modstandsdygtig infrastruktur og robuste forsyningskæder, så man kan forblive konkurrencedygtig inden for AI til almen brug, et område i hastig udvikling. Sådanne tiltag anses for at være afgørende for, at man kan høste de fulde fordele ved generativ kunstig intelligens på en måde, der stemmer overens med de europæiske værdier, behov og grundlæggende rettigheder.

I sin sonderende udtalelse om [Kunstig intelligens/vejen frem](#), som har fokus på de centrale aspekter af AI til almen brug, understreger EØSU, at AI er så dynamisk og komplekst et område, at EU's AI-forordning vil skulle ajourføres løbende. Selv om AI-modeller til almen brug er overvejende

tekniske og primært anvendes mellem virksomheder (B2B), kan man ikke se bort fra deres indirekte indvirkning på arbejdstagere og forbrugere.

"Vi lægger stor vægt på, at al den AI, vi bruger her i Europa, også er i samklang med de europæiske værdier. Heri indgår naturligvis retsstatsprincippet og menneskerettighederne, men også gennemsigtighed, troværdighed og pålidelighed. Disse faktorer er afgørende for, om et AI-system tjener borgerne", sagde **Sandra Parthie**, ordfører for udtalelsen, som blev udarbejdet på anmodning af Kommissionen og det ungarske rådsformandskab.

Selv om EØSU bakker op om AI-forordningen, understreger udvalget, at forordningen skal overvåges nøje og justeres, hvis den viser sig at hæmme innovationsevnen hos europæiske AI-fokuserede virksomheder. Dette kan forekomme, hvis der hersker usikkerhed omkring, hvordan forordningen finder anvendelse, eller den viser sig at være for kompleks og dermed afskrækker investorer og innovatorer fra at gå ind på det europæiske marked.

For at modvirke den omfattende dominans af store ikke-europæiske digitale virksomheder på EU-markedet har EØSU opfordret til, at man tager EU's konkurrencepolitiske værktøjer i brug til at håndtere eventuel kritisk adfærd eller manglende overholdelse af EU's standarder.

EU og medlemsstaterne er nødt til at investere i innovation for at opbygge stærke netværk for skabelse og forbedring af AI-produkter samt øge de fordele, som AI indebærer for vores borgere og økonomi. Manglende udvikling og anvendelse af AI til almen brug kan svække europæiske virksomheders konkurrenceevne og føre til faldende salg, tab af arbejdspladser, økonomisk stagnation og fattigdom.

"Vi råder over fremragende virksomheder og forskere og har nogle af verdens førende forskningsfaciliteter lige uden for døren. Vi er nødt til at hjælpe dem meget mere på vej, end vi gør nu. Samtidig er vi nødt til at tiltrække talenter og gøre det attraktivt for dem at arbejde i Europa. For AI "made in Europe" er noget, vi må og skal udvikle", konkluderede **Sandra Parthie**. (II)

Civilsamfundet har brug for midler til at kunne overvåge håndteringen af radioaktivt affald

EU's medlemsstater bør fremme inklusivt engagement, åbenhed og gennemsigtighed over for civilsamfundet inden for alle områder af håndteringen af radioaktivt affald. Dette gælder både for nuværende og potentielle værtssamfund, ikke mindst i betragtning af at mængden af radioaktivt affald vil stige hvert år i løbet af det kommende årti og fremover.

I EØSU's [udtalelse](#), der blev vedtaget på plenarforsamlingen i oktober, er udvalget klar i mælet. Det påpeger, at den tilgængelige finansiering bør anvendes til at øge kapaciteten hos de forskellige civilsamfundsgrupper, navnlig lokalsamfund tæt på nukleare anlæg, til at deltage selvstændigt i projekter og studier for at vurdere praksis, når det gælder deltagelse og gennemsigtighed inden for håndtering af radioaktivt affald

EØSU anbefaler, at medlemsstaterne aflægger rapport om, hvordan offentligheden inddrages i beslutningsprocessen vedrørende håndtering af radioaktivt affald, og hvordan der sikres gennemsigtighed. "Udvalget opfordrer medlemsstaterne til at sørge for at sikre, at den miljømæssige, folkesundhedsmæssige og socioøkonomiske udvikling i forbindelse med håndteringen af radioaktivt affald overvåges og offentliggøres med jævne mellemrum", sagde ordføreren, **Alena Mastantuono**.

Medlemsstaterne bør leve op til deres ansvar og ikke overlade byrden med at behandle nukleart affald, uanset dets art, levetid og risikoniveau, til de kommende generationer.

Eftersom en stor andel af brugt nukleart brændsel kan oparbejdes, bør fissile materialer genanvendes, hvorved behovet for forsyning af naturligt uran til drift af atomreaktorer mindskes. Med strategier for den cirkulære økonomi vil medlemsstaterne kunne minimere den mængde affald, der ellers skal håndteres via affaldshåndteringsstrategier.

"Medlemsstaterne bør sikre, at vurderinger af omkostningerne til nedlukning og håndtering af brugt brændsel og radioaktivt affald tager højde for omkostningsstigningerne over tid. De bør ligeledes sikre, at der ydes tilstrækkelig finansiering til at dække de faktiske omkostninger", sagde medordføreren,

Geotermisk energi kan gøre den grønne omstilling til en realitet

I Europa har geotermisk energi et betydeligt uudnyttet potentiale, og EU bør hurtigst muligt træffe foranstaltninger til vedtagelse af en europæisk strategi for geotermisk energi med henblik på at udnytte fordelene herved.

På plenarforsamlingen i oktober indtog EØSU en utvetydig holdning til energi. I en [udtalelse](#) udarbejdet af **Zsolt Kükedi** og **Thomas Kattnig** understreger EØSU, at geotermisk energiproduktion er forbundet med ekstremt lav drivhusgasudledning og kan spille en central rolle i EU's grønne omstilling ved at mindske afhængigheden af fossile brændstoffer og fremme dekarboniseringen heraf.

"Geotermisk energi kan yde et nyttigt bidrag til at nå EU's 2050-mål om klimaneutralitet", sagde **Zsolt Kükedi**. "Dens potentiale er uudnyttet, og Kommissionen bør straks udarbejde en overordnet strategi for at udnytte de ressourcer, den stiller til rådighed", sagde **Thomas Kattnig**.

EØSU påpeger, at investeringer i geotermiske kraftværker ikke vil fungere uden finansiell støtte på nationalt plan. Mere specifikt vil der være behov for offentlig finansiering og incitamenter for at tiltrække og mindske risikoen ved indledende investeringer.

Derudover er det vigtigt at bemærke, at ændringer i energipolitikken eller -finansieringen kan have indvirkning på geotermiske projekters økonomiske tiltrækningskraft.

Opførelsen af geotermiske kraftværker er forbundet med risici, og de skal identificeres præcist, navnlig med hensyn til miljøpåvirkninger. Det er derfor vigtigt at gennemføre denne proces med inddragelse af lokalsamfundene med henblik på at øge offentlighedens accept.

Miljø- og klimafordelene ved geotermisk energi vejer imidlertid tungere end risiciene, da det er en af de bedste vedvarende energikilder i forhold til arealanvendelse, ressourceforbrug og afhængighed af import.

(mp)

EØSU opfordrer indtrængende EU til at føre an med en sammenhængende og bæredygtig bioøkonomi

EØSU opfordrer EU til at føre an med en model for bæredygtig bioøkonomi, der er afstemt med målene for den europæiske grønne pagt og klimamålene.

I sin udtalelse om "[Tilpasning af den cirkulære økonomi og bioøkonomien](#)" skitserer EØSU, hvordan en solid bioøkonomi kan styrke Europas økonomiske og økologiske fordele, forbedre modstandsdygtigheden og støtte en retfærdig omstilling. Strategiske investeringer i tværsektorielt samarbejde og inddragelse af lokalsamfundet kan gøre EU's bioøkonomi

til en global model for bæredygtig vækst.

En bæredygtig bioøkonomi skal være i overensstemmelse med EU's rammer såsom målene for den grønne pagt, den cirkulære økonomi og biodiversiteten. Det sikrer, at aktiviteter inden for bioøkonomien bidrager til klima- og biodiversitetsmålene og holder sig inden for klodens begrænsninger.

"Det er afgørende med en omfattende og ambitiøs strategi for bioøkonomien. I overensstemmelse med målene for den cirkulære økonomi og verdensmålene kan bioøkonomien fremme EU's konkurrencemæssige fordel ved at skabe bæredygtige, vellønnede job og sikre vækst, der respekterer de økologiske begrænsninger", sagde ordføreren for udtalelsen, **Cillian Lohan**.

Bioøkonomien kan bygge på principperne for den cirkulære økonomi ved at mindske affald og forbedre effektiviteten gennem anvendelse af ressourcerne i overensstemmelse med kaskadeprikket og recirkulation af biologiske materialer. Den har sociale fordele, navnlig i landdistrikterne, i form af jobskabelse og muligheder for kompetenceopbygning. Det er helt afgørende at sikre støtte til landdistrikterne og inddragelse af unge i denne sektor.

Uddannelse inden for bioøkonomi kan bidrage til at opbygge en kvalificeret arbejdsstyrke og øge bevidstheden om bæredygtighed. Det bidrager også til bedre folkesundhed ved at mindske sundhedsmkostninger. Det er vigtigt, at denne indsats støttes af teknologiske fremskridt og bæredygtig arealanvendelse såsom regenerativt landbrug og skovbrug, som fremmer kulstoflagring og biodiversitet.

Bylandbrug og cirkulære fødevarercentraler kan mindske madspild og styrke de lokale fødevarer systemer. EU bør opretholde høje standarder inden for erhvervsliv og innovation og tilskynde til tidlig indførelse af biobaserede teknologier. Finansieringen bør prioritere innovative ledere og støtte små og mellemstore virksomheder.

For at kunne integrere bioøkonomien i EU's politikker er der brug for en klar definition. En ajourføring af bioøkonomistrategien inden 2025 bør være i overensstemmelse med den grønne pagt og Parisaftalen og indeholde en køreplan for en bæredygtig og modstandsdygtig biobaseret økonomi. (ks)

EØSU kommer med konkrete anbefalinger til opbygning af et modstandsdygtigt og bæredygtigt fødevarer system for fremtiden

EØSU har redegjort for en vision for omstilling af EU's landbrugs-, fiskeri- og fødevarer systemer, der skal sikre modstandsdygtighed og bæredygtighed i krisetider.

I en [udtalelse](#) vedtaget i oktober efterlyste EØSU et fødevarer system, som er konkurrencedygtigt, krisesikret og i overensstemmelse med EU's miljømæssige og sociale mål. Udtalelsen fremhævede fødevarer sikkerhed, en rimelig indkomst for producenterne, miljømæssig modstandsdygtighed og støtte til den næste generation af fødevarer producenter.

"Det er afgørende at sikre stabile og bæredygtige indkomster for producenterne, og det samme gælder fremme af en videnbaseret fødevarer politik, der tilskynder til innovation", sagde **Arnold Puech d'Alissac**, formand for landbrugernes verdensorganisation og en af de tre ordførere for udtalelsen.

For at støtte dette foreslår EØSU, at landbrugssektorens forhandlingsposition styrkes i prisforhandlingerne, og at EU's finansiering af landbrug og fiskeri øges. Udvalget opfordrer desuden til, at fremtidige handelsaftaler omfatter den grønne pagt og jord til bord-standarderne for at sikre loyal konkurrence og høj fødevarer kvalitet.

"Sikring af rimelige indkomster for primærproducenter er afgørende", sagde **Piroska Kállay**, en af de andre ordførere for udtalelsen.

Derfor opfordrede EØSU til en strengere håndhævelse af fair handelspraksis og et forbud mod salg til priser, der er lavere end omkostningerne, for at genskabe balancen i fødevarer forsyningskæden. Politikker til fremme af generationsskifte med fokus på unge og kvinder, herunder uddannelse og støtte til kooperativer, er også af allerstørste betydning.

For at støtte bæredygtighed anbefalede EØSU at belønne bestræbelser på kulstofbinding såsom bæredygtig jordforvaltning og forebyggelse af kulstoflækage. "Sådanne foranstaltninger vil bidrage til at tilpasse fødevarer produktionen til EU's klimamål og globale miljøforpligtelser", sagde **Joe Healy**, en af de andre ordførere.

Et andet forslag er en offentlig forsikringsordning, der skal beskytte producenterne mod klimarelaterede katastrofer og sikre kontinuitet i fødevarer forsyningen.

EØSU opfordrede til politikker, der skal genoprette jordbundens og vandets sundhed, forbedre vandeffektiviteten og reducere forbruget samt mindske bureaukratiet og øge gennemsigtigheden ved hjælp af digitaliseret pris- og omkostningssporing.

Endelig anbefalede EØSU, at der oprettes et europæisk fødevarer politisk råd for at fremme dialogen om fødevarer relaterede spørgsmål og tilpasse fødevarer politikken til de bredere sociale og miljømæssige mål.

Disse forslag indebærer en køreplan for at gøre EU's fødevarer systemer mere modstandsdygtige, bæredygtige og retfærdige set i lyset af de globale udfordringer.(ks)

EØSU foreslår at gøre EU-finansieringen mere gennemskuelig og inklusiv

I oktober vedtog EØSU en [udtalelse](#), hvori det foreslår en grundlæggende nytænkning af, hvordan EU's finanser fungerer. Udvalget opfordrede til større gennemsigtighed og større borgerdeltagelse i hele EU, hvilket vil styrke demokratiet og offentlighedens tillid.

For at opnå dette anbefalede EØSU, at der udvikles en fælles ramme for finanspolitisk gennemsigtighed, der inddrager borgerne i budgetlægningsprocesserne og skaber digitale værktøjer til klarere budgetoplysninger.

"Forestil jer, at man kan spore hver eneste euro, der finansieres af EU – lige fra Bruxelles via de nationale regeringer og helt ned på jeres lokalsamfundsniveau", sagde ordføreren for udtalelsen, **Elena Calistru**.

EØSU mener, at en fælles ramme for finanspolitisk gennemsigtighed vil fastsætte klare og konsekvente standarder for alle EU-finansierede programmer og sikre ensartet rapportering og let adgang til finansielle data på tværs af medlemsstaterne. Der vil være fokus på at fremme bedste praksis frem for at indføre nye regler.

Deltagelsesbaseret budgetlægning vil give borgerne mulighed for at få direkte indflydelse på beslutninger om offentlige udgifter, navnlig på lokalt plan, samtidig med at der indarbejdes deltagelsesbaserede elementer i budgetlægningsprocesserne på EU-plan.

EØSU efterlyste en fælles brugervenlig digital platform, der leverer budgetoplysninger i realtid og giver klare visualiseringer og indsigt i, hvordan der skabes resultater med EU-midler. Dette vil øge offentlighedens forståelse for og engagement i finansielle oplysninger.

EØSU understregede også betydningen af at øge offentlighedens bevidsthed, sikre stærkere tilsyn og tilpasse den finansielle praksis til EU-mål som f.eks. samhørighed og bæredygtighed for at fremme samarbejde og ansvarlighed.

"EU's finanser handler ikke kun om tal. De handler også om tillid og demokrati og om at få EU til at fungere for borgerne", konkluderede Elena Calistru. (tk)

En menneskecentreret økonomi skal fortsat være i fokus i EU

EØSU støtter bestræbelserne på at udvikle et mere menneskecentreret og fremtidssikret industrielt økosystem. Samtidig opfordrer udvalget til en indgående debat om Industri 5.0 og de sociale og økonomiske konsekvenser.

Industri 5.0 handler om at gøre sociale og miljømæssige spørgsmål til omdrejningspunktet i forretningsprocesser og gå skridtet videre end Industri 4.0, der fokuserede på digitalisering og automatisering. EØSU har for nylig vedtaget en udtalelse med titlen "[Industri 5.0 - Hvordan lykkes det?](#)", som slår til lyd for en industrimodel med fokus på mennesker og vores færdigheder og kreativitet.

I Industri 4.0 blev indvirkningen af automatisering på mennesker i vid udstrækning overset, og der blev kun i begrænset omfang taget højde for miljøprioriteter som f.eks. affaldsreduktion, cirkularitet og grøn energi. EØSU understreger, at Industri 5.0 bør afhjælpe disse mangler ved at prioritere demokratiske værdier, social lighed og bæredygtig konkurrenceevne. **Giuseppe Guerini**, ordfører for udtalelsen om Industri 5.0, hævder, at den digitale omstilling bør bidrage til en "ny aftale om ren industri", hvor menneskelige faktorer og kreativitet spiller en central rolle.

Industri 5.0 bringer mennesket tilbage i centrum for produktionen og betragter menneskers viden og færdigheder som afgørende for at opnå en konkurrencemæssig fordel. Den skaber balance mellem automatisering og menneskelig kreativitet ved at bruge kollaborative robotter til repetitive arbejdsopgaver, hvilket giver arbejdstagerne mulighed for at fokusere på design, planlægning og kundeservice. Dette skift lægger også vægt på arbejdstagernes sundhed og sikkerhed og på støtte til dem, der forflyttes på grund af automatisering.

EØSU opfordrer EU-institutionerne til at støtte et fremtidssikret, menneskecentreret industrielt økosystem med udgangspunkt i social retfærdighed og inklusiv konkurrenceevne. EØSU støtter Industri 5.0, men understreger behovet for at definere de økonomiske, sociale og teknologiske virkninger yderligere. Eksisterende EU-politikker såsom den grønne pagt, AI-forordningen og dagsordenen for færdigheder udgør grundlaget for denne vision, men bør ajourføres, så de er på linje med Industri 5.0-principperne.

Hvis Industri 5.0 skal lykkes, skal arbejdsmarkedets parter og arbejdstagerne inddrages på alle niveauer. Denne inklusive tilgang vil fremme et samarbejdsbaseret arbejdsmiljø, der kombinerer menneskelige og maskinbaserede styrker og gør arbejdspladserne mere innovative, engagerende og bæredygtige. (gb)

[EU skal hurtigt sætte fokus på grøn brint for at dekarbonisere transporten](#)

EØSU afholdt en konference om kulstoffattig brint i Pärnu, Estland, den 12. november. Formålet med konferencen var at drøfte og identificere strategiske foranstaltninger til udvikling af en bæredygtig infrastruktur for brint og derivater heraf med fokus på finansiering og anvendelse.

Under overskriften [Offshore Power for E-Fuels: Boosting the New Hydrogen Economy](#) deltog Nederlandenes ambassade i Estland, udviklingscentret i Pärnu distrikt, Metroser Applied Research Centre, Invest Estonia og Power2X, der udvikler anlæg til fremstilling af e-methanol.

Grøn og kulstoffattig brint er afgørende elementer i vores energiomstilling, og nylige initiativer såsom EU's brintbank har sat fokus på, at der er fremdrift i udviklingen af markeder for bæredygtig brint. Derfor skal EU's og medlemsstaternes politiske beslutningstagere afsætte de nødvendige midler til at realisere disse ambitioner og lette samarbejdet mellem medlemsstaterne, så der kan vedtages effektive strategier.

I en kommentar til dette presserende behov udtalte formand for EØSU's Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet, **Baiba Miltoviča**: "En hurtig udrulning af vedvarende brint er afgørende – ikke kun for omstillingen af vores energisystem, men også for Den Europæiske Unions sociale og økonomiske velfærd. Det er imidlertid vigtigt, at vi fordeler vores ressourcer på fornuftig vis. For at opnå størst mulig gennemslagskraft er vi nødt til at prioritere sektorer, hvor det er vanskeligt at nedbringe emissionerne, og etablere effektive økologiske og sociale standarder, der sikrer retfærdige og sikre arbejdsvilkår." (mp)

EØSU's formand for TEN-sektionen, Baiba Miltoviča, og RU's ordfører, Andres Jaadla, underskriver erklæring om boliger

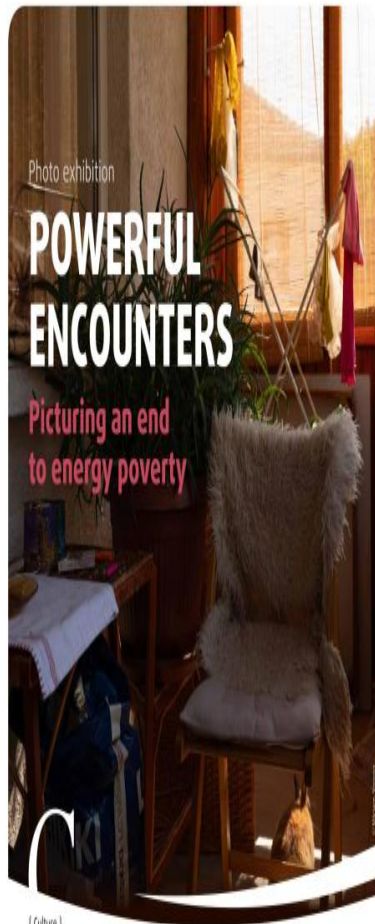
I en fælles erklæring underskrevet den 14. november opfordrer Baiba Miltoviča, formand for EØSU's **Sektion for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationsamfundet (TEN)** og Andres Jaadla, ordfører for Regionsudvalgets (RU's) **udtalelse om boliger**, EU-institutionerne til at vedtage hasteforanstaltninger, der kan få Den Europæiske Union ud af den aktuelle boligkriser. De glæder sig også over udnævnelsen af en EU-kommissær for energi og boliger, som vil få til opgave at fremlægge den første europæiske plan for økonomisk overkommelige boliger nogensinde.

Erklæring om boliger

- Vi opfordrer Kommissionen til at tilrettelægge **et årligt EU-topmøde om sociale og økonomisk overkommelige boliger** i samarbejde med Europa-Parlamentet, EØSU og RU. Dette årlige EU-topmøde bør samle alle interessenter, der er involveret i gennemførelsen af medlemsstaternes foranstaltninger vedrørende sociale og økonomisk overkommelige boliger, på grundlag af en tilgang på flere niveauer og udveksling af bedste praksis i overensstemmelse med nærhedsprincippet.
- Vi støtter planen fra den indstillede kommissær med ansvar for boliger om at oprette en **paneuropæisk investeringsplatform** for økonomisk overkommelige og bæredygtige boliger for hurtigst muligt at kunne støtte nationale, regionale og lokale partnerskaber, der skal sætte en stopper for udelukkelse fra boligmarkedet i samarbejde med EØSU og RU.
- Vi påpeger, at der skal findes **innovative metoder til at fremme offentlige investeringer og mobilisere eksisterende EU-midler**, hvis vi skal finde en langsigtet løsning på boligkrisen.
- Vi opfordrer EU-institutionerne til at støtte en **gennemgribende renovering af beboelsesejendomme** på grundlag af diversificeret, langsigtet og innovativ finansiel støtte og sammenhængende retlige rammer, der fokuserer på sårbare befolkningsgrupper samt centrale aktører på stedet, navnlig energifællesskaber og lokale myndigheder.
- Vi opfordrer til et **tættere samarbejde mellem aktører på forskellige forvaltningsniveauer**: medlemsstater, EU-institutioner, civilsamfundsorganisationer samt regionale og lokale myndigheder.

Vi forpligter os til at bidrage til gennemførelsen af de foranstaltninger, der er fastsat i Liègeerklæringen, ved at formidle synspunkter fra civilsamfundsorganisationer og lokale og regionale myndigheder fra hele EU som led i en fælles indsats fra alle EU-institutionerne, der skal løse boligkrisen og styrke den europæiske samhørighed fra alle sider.

Magtfulde møder: Enden på energifattigdom i billeder

This exhibition is presented at the EESC on the initiative of its Civil Society Organisations' Group and in cooperation with Friends of the Earth Europe

4 - 16/12/2024 | room FOYER 6

EESC, Rue Belliard 99, 1040 BRUSSELS

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) er vært for den overbevisende fotoudstilling "**Magtfulde møder: Enden på energifattigdom i billeder**", der viser fotograf **Miriam Strongs** arbejde. Udstillingen, der arrangeres i partnerskab med *Friends of the Earth Europe*, sætter fokus på aktivisme, kollektivism og styrkelse af lokalsamfund i hele Europa, som er ramt af energifattigdom. Udstillingen, der afholdes på initiativ af EØSU's Gruppe af civilsamfundsorganisationer, kan ses i EØSU's JDE-bygning i Bruxelles, Rue Belliard 99-101, fra den 4. til den 16. december.

Ved åbningsarrangementet understregede EØSU's næstformand med ansvar for kommunikation, **Aurel Laurențiu Plosceanu**, og formanden for EØSU's Gruppe af civilsamfundsorganisationer, **Séamus Boland**, EØSU's indsats for at udrydde fattigdom, fremme overkommelige energipriser, skabe systemiske ændringer og opfylde verdensmålene for bæredygtig udvikling (SDG).

I sin tale kom Séamus Boland ind på de stigende leveomkostninger og det stadig højere fattigdomsniveau i Europa og understregede, at der er brug for en stærk politisk reaktion fra den nye Kommission og Europa-Parlamentet. "EU's første strategi for bekæmpelse af fattigdom og aftalen om ren industri, som Kommissionens formand, Ursula von der Leyen, bebudede i sine politiske retningslinjer for den nye Kommission, skal levere bæredygtige løsninger, der fungerer under lokale forhold", sagde Séamus Boland.

Energiretfærdighedsaktivisten **Laia Segura** og kommunikationsmedarbejder i *Friends of the Earth* **Yvonne Lemmen** understregede, at fotoprojektet går ud på at undersøge, hvordan folk håndterer energifattigdom og kæmper for deres ret til anstændige, klimarobuste hjem med ren energi til overkommelige priser. Klik [her](#) for yderligere oplysninger.

[Og prisen for bedste Connecting EU-foto 2024 går til...](#)

Vinderen af Connecting EU-fotokonkurrencen 2024 er Martina Cikojević, redaktør og journalist i den kroatiske fagforening for postarbejdere.

Hendes foto, *Bruxelles Grand Place i måneskin*, sikrer hende to dages ophold i Bruxelles under EØSU's civilsamfundssuge i marts 2025.

Martina Cikojević deltog i dette års [Connecting EU-seminar](#) den 17. og 18. oktober i Bruxelles. Seminaret samlede presse- og kommunikationsmedarbejdere samt journalister fra EU's civilsamfundsorganisationer. Med titlen: "Demokratiets bastion: bidrag til, at journalistikken kan overleve og trives" havde seminaret fokus på de hidtil usete udfordringer, som journalister står over for i en verden med kunstig intelligens i hastig udvikling og tiltagende politisk pres.

Deltagerne afholdt også et netværksmøde om, hvordan man får sit budskab igennem, når man arbejder som presse- eller kommunikationsmedarbejder i en tidsalder med Instagram, TikTok og AI. Mødet omfattede to workshops. Fotokonkurrencen var en del af workshoppen om erfaringer med kommunikationsindhold, som blev ledet af kommunikationsspecialist **Tom Moylan**.

Martina Cikojević sagde, at hendes foto, som forestiller månen, der bryder gennem mørke skyer og lyser nattehimmelen op, også var symbolsk forbundet med emnet for seminaret. "Ingen kan forhindre månen i at skabe lys i mørket. Ingen bør forhindre journalister i at fortælle sandheden for at skabe et bedre, sikrere og mere retfærdigt samfund," sagde hun.

Som vinder af fotokonkurrencen vil Martina Cikojević deltage i EØSU's anden civilsamfundssuge, som finder sted fra den 17. til den 21. marts i EØSU's bygning i Bruxelles. Årets tema er *Styrkelse af samhørigheden og deltagelsen i polariserede samfund*.

EØSU's pressekontor ønsker Martina tillykke og takker alle, der har indsendt deres foto. (II)

NYT FRA GRUPPERNE

Valget i USA: Vi skal kunne gå enegang på vigtige strategiske områder

Af Stefano Mallia, formand for Arbejdsgivergruppen

Donald Trump har vundet valget i USA og bliver præsident for anden gang. Vælgerne har talt, og det skal respekteres. Men hvad gør vi nu?

EU og USA er fortsat vigtige geopolitiske partnere og handelspartnere, da vores forhold er rodfæstet i gensidighedsprincippet. Isolationisme og protektionisme hører ikke hjemme i dagens indbyrdes forbundne verden, da sådanne tilgange underminerer vores gensidige og globale samarbejde og økonomiske velstand.

EU og USA er hver især hinandens største handelspartner. Den bilaterale **handel** mellem EU og USA ligger på et historisk højt niveau og udgjorde i 2023 over 1,6 billioner EUR, mens de bilaterale investeringer ligger på

over 5 billioner EUR. USA er en vigtig kilde til direkte udenlandske investeringer i EU, idet USA's direkte udenlandske investeringer i Europa skønnes at udgøre 3,6 billioner USD, mens EU's investeringer i USA ligger på ca. 3 billioner USD. Disse gensidige investeringer skaber stærkere indbyrdes økonomisk afhængighed samt millioner af arbejdspladser på begge sider af Atlanten.

Derfor er det vigtigt, at vi fortsætter med at arbejde på vores forhold. At indføre told på EU-varer, sådan som Trump tidligere har foreslået, ved at der pålægges mellem 10 % og 20 % told på import fra alle lande, herunder EU, er en blindgyde. Af den grund efterspørger vi en mere åben dialog og en fremadskuende samarbejdsdagsorden.

Handels- og Teknologirådet mellem EU og USA (TTC) har fremmet en dialog om kritiske spørgsmål såsom kunstig intelligens og halvledere. På den ene side er der behov for en styrket og opgraderet dialog, hvilket på den anden side dog kræver, at EU fremskynder sine politiske reformer, får orden i sine sager og finder ud af, hvordan man bedst kan samarbejde med USA.

Vi skal også berede os på, at vi på vigtige områder såsom klimaændringer og Ukraine muligvis kan blive tvunget til at gå enegang. Eftersom dette er et meget realistisk scenario, bør vi begynde at forholde os til, at det nu reelt er den nye virkelighed.

Det er leveomkostningerne, dit fæ!

Af Arbejdstagergruppen

Den synes mere end passende i den nuværende situation - omskrivningen af Bill Clintons kampagneslogan fra 1992 "It's the economy, stupid!", som dengang i høj grad vandt genklang blandt de amerikanske vælgere, der kæmpede med recession. Det er nok at se på resultaterne af den seneste [Eurobarometerundersøgelse](#) efter valget til Europa-Parlamentet, som viser, at inflationen og økonomien var de vigtigste emner, der fik folk til urnerne.

Nej, der findes ingen universalløsning, og økonomiske problemer kan ikke alene gives skylden for alle problemer ved kommende valg. Det er dog helt sikkert, at de stigende priser, leveomkostningerne og den økonomiske situation var de mest motiverende faktorer for vælgerne i EU

sidste forår og [på den anden side af Atlanten for få uger siden](#). Det var dog ikke sådan, at man ikke allerede havde kunnet læse skriften på væggen: Det var de vigtigste emner for vælgerne (efterfulgt af fattigdom og social udstødelse) [tilbage i begyndelsen af 2023](#). Selv om de makroøkonomiske indikatorer synes at give de politiske beslutningstagere et rygstød, er [inflationens direkte indvirkning på vigtige varer som fødevarer og energi fortsat alvorlig, og det påvirker uforholdsmæssigt dem, der bruger en større del af deres indkomst på disse fornødenheder](#). Dette kommer oven i genopretningen efter pandemien og den katastrofale politiske håndtering heraf, og mange lande kæmper stadig med eftervirkningerne af krisen i 2008.

I årtier har [lønningerne været afkoblet fra produktivitetsvæksten](#), hvilket fører til, at mange i Europas arbejder- og middelklasse har lange udsigter til en bedre fremtid. Politisk ekstremisme og uro i forbindelse med valg [er kommet for at blive](#).

Det er afgørende for Europas fremtid at få håndteret leveomkostningskrisen, da den fremhæver strukturelle problemer i vores samfund og økonomier og samtidig udfordrer de principper, der udgør den sociale essens af vores demokratier.

Den 26. november [mødtes Arbejdstagergruppen med en række interessenter for at drøfte dette, og vi opfordrer dig til at tage et kig på denne debat igen](#) og bakke op om vores opfordring til de politiske beslutningstagere om at [holde op med at bruge tomme ord, bygge bro over deres egen kvalifikationskløft](#) og fokusere på det, der betyder noget.

Udryddelse af fattigdom én gang for alle

Af Séamus Boland, formand for EØSU's Gruppe af civilsamfundsorganisationer

På trods af at EU er rigere end de fleste andre dele af verden, er millioner af børn stadig afhængige af, at deres skoler giver dem mad dagligt. Det er en kendsgerning, at stadig flere medlemsstater giver børn mad i skoleferierne. Det er i sig selv udtryk for, at der findes fattigdom på det mest basale niveau, og at den er stigende. Den nye Kommission skal gøre en stor og utrættelig indsats for at tackle dette problem.

De europæiske fattigdomsstatistikker er nedslående læsning. Cirka 21 % af EU's befolkning er i risiko for fattigdom og social udstødelse ([Eurostatdata for 2023](#)), og næsten 25 % af alle børn risikerer at havne i fattigdomsfælden ([Eurostatdata for 2023](#)). Det kan meget vel være, at problemet ville være endnu større uden de nuværende EU-initiativer, der

skal ændre på forholdene, men det må erkendes, at de ikke er tilstrækkelige. Derfor glæder Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU) og Gruppen af civilsamfundsorganisationer sig over kommissionsformand Ursula von der Leyens meddelelse om, at Kommissionen vil udarbejde en EU-strategi for bekæmpelse af fattigdom, der tager fat på de grundlæggende årsager til fattigdom i mandatperioden 2024-2029. EØSU, og navnlig min gruppe, har længe efterlyst en sådan strategi.

Desværre handler fattigdom ikke kun om en "mangel" på de basale ressourcer, som familier har brug for dagligt. Den er resultatet af en række vedvarende omstændigheder, der går hånd i hånd med langvarige afsavn. Disse afsavn skyldes politiske systemer, som i bedste fald ignorerer visse befolkningsgrupper og i værste fald diskriminerer mod dem.

Løsningerne skal bygge på en analyse af de dybe historiske årsager til fattigdom. Det betyder, at man skal se nærmere på alle faser af menneskers liv fra fødsel til død. Det samme gælder for udbuddet af boliger, som er ved at udvikle sig til et af de alvorligste problemer, som de europæiske samfund står over for. Derfor bestilte EØSU efter anmodning fra min gruppe en [studie](#) om bæredygtige boliger til overkommelige priser i EU. Den blev præsenteret på [vores konference den 21. november](#) om beskyttelse af Europas mest sårbare borgere gennem bæredygtige og økonomisk overkommelige boliger. Med denne konference underbyggede vi argumentet om, at økonomisk overkommelige boliger er et af de vigtigste instrumenter til bekæmpelse af fattigdom.

Vi glæder os over, at den nye Kommission vil omfatte en kommissær med ansvar for energi og boliger, der kan bidrage til at udrydde fattigdom. Det er imidlertid bekymrende, at de fleste politikere stadig betragter udryddelse af fattigdom som et problem, der skal løses ved hjælp af store, bureaukratisk forvaltede budgetter. Ressourcerne vil kun nå ud til de berørte grupper, hvis denne tankegang ændrer sig. Fattigdom er et tværgående emne, og de nye EU-kommissærer for energi og boliger, ligestilling, samhørighed og reformer og en retfærdig omstilling skal hurtigst muligt tage ansvar for at skabe forandringer.

FOKUS PÅ KLIMA

Photo by Lucie Morauw

Milliardsvigt: Ingen klimaretfærdighed ved COP29

Den unge klima- og menneskerettighedsaktivist og medstifter af Youth for Climate Belgium, Adélaïde Charlier, fortæller om alt det, der gik galt ved COP29-klimaaf-talen, som netop er blevet forhandlet på plads i Aserbajdsjans hovedstad Baku. Mange betragter COP29 som et symbol på tillidssvigt og klimaulighed, og civile organisationer og sårbare lande er dybt skuffede.

Den nylige COP29-klimakonference i Baku har splittet verden, og sårbare lande og civilsamfundet er dybt frustrerede over det, de betragter som et tillidssvigt. Selv om der blev indgået en aftale – med et løfte om 300 mia. USD om året til at hjælpe udviklingslandene med at tilpasse sig klimaændringerne inden 2035 – rækker det langt fra til at opfylde det presserende behov hos dem, der oplever klimakrisen på nærmeste hold.

"Ingen aftale er bedre end en dårlig aftale"

24 timer før den endelige aftale blev underskrevet, slog **Harjeet Singh**, der er direktør med ansvar for globalt engagement hos Fossil Fuel Non-Proliferation Treaty Initiative, tonen an: "Ingen aftale er bedre end en dårlig aftale". Hans udtalelse afspejlede den stigende spænding mellem de berørte lande, civilsamfundet og de mere velstående nationer. Søndag blev det nedslående resultat af konferencen præsenteret med kun ét finansielt mål: løftet om at yde "300 mia. USD om året inden 2035". Målet er latterligt, da det ligger langt under det, de sårbare lande i fællesskab havde efterlyst (1,3 bio. USD til dækning af deres behov for tilpasning, afbødning og håndtering af tab og skader).

Aftalen er knyttet til det nye kollektive kvantificerede mål (NCQG), som skal finansiere klimaomstillingen i udviklingslandene. Selv om beløbet er tre gange højere end målet fra 2009 på 100 mia. USD, som først blev nået to år for sent i 2022, er det stadig langt fra nok. Tager man inflationen i betragtning, svarer 2009-løftet på 100 mia. USD til 258 mia. i 2035. Set i dette lys er det en reel stigning på kun 42 mia. USD. De sårbare landes opråb var helt klart: "billioner, ikke milliarder".

Strukturen i det foreslåede finansielle mål er lige så skuffende som selve beløbet. Der er slet ingen særlige forpligtelser om offentlige finansieringsmekanismer såsom tilskud eller subsidier, som landene i det globale syd har så hårdt brug for.

Der er heller ingen delmål for tilstrækkelig finansiering til afbødning, tilpasning og håndtering af tab og skader. Manglen på et klart fokus på tilpasningsforanstaltninger viser sammen med en uforholdsmæssig stor

vægt på afbødning – der primært finansieres af multilaterale udviklingsbanker og den private sektor – at vi stadig ikke har taget ved lære af 2009. Her blev der slet ikke afsat nok midler til afbødningsforanstaltninger, og at der heller ikke blev taget ansvar eller afsat særskilt finansiering til tab og skader, gjorde kun situationen værre.

Tab og skader nævnes ganske vist, men i stedet for at indgå som en meningsfuld del af aftalen, omtales det kun vagt og overfladisk. Rammen lader også døren stå på vid gab for en omfattende afhængighed af privat finansiering, bl.a. gennem offentlig-private partnerskaber, private investeringer med lav risiko støttet af offentlige midler og fuldt ud private investeringer, som aktivt tilskyndes.

Det historiske ansvar bliver overset

Ud over den utilstrækkelige finansiering har aftalen afsløret, at der er dybe revner i klimadiplomatiet. De mere velstående lande har undladt at påtage sig en tilsvarende større del af ansvaret – de overlader i stedet den finansielle byrde til de sårbare lande, der allerede lider under de største konsekvenser af klimaforandringerne. Lande som Indien, Cuba, Bolivia og Nigeria gav udtryk for deres vrede og beskyldte de rige lande for ikke at betale for deres historiske drivhusgasudledninger.

Denne tilsidesættelse har ført til et totalt tillidsbrud, og spændingerne har nået et niveau, som vi ikke før har set i COP-forhandlingerne. Det nuværende løfte om 300 mia. USD falmer i forhold til den 1 bio. USD, som FN's eksperter vurderer, at udviklingslandene (eksklusive Kina) som minimum har brug for i investeringer inden 2035.

En dårlig aftale indgået under pres

Verdens fattigste og mest sårbare lande, herunder de 45 mindst udviklede lande (LDC-lande) og 40 små østater, endte under et enormt politisk pres med at acceptere aftalen. Frygten for slet ikke at få nogen aftale i hus – og især udsigten til Donald Trump i præsidentsædet, hvilket kan true fremtidige klimafremskridt – tvang dem til at skrive under. For mange var det et bittert kompromis: de var nødt til at acceptere utilstrækkelig finansiering for at sikre øjeblikkelig bistand.

Prisen for forsinkelser

Denne "dårlige aftale" er ikke blot et slag for de diplomatiske forbindelser – det får også ødelæggende konsekvenser for millioner af menneskeliv. Sårbare lande er allerede blevet presset til deres yderste af de ekstreme vejrforhold, den stigende vandstand i havene og ressourceknaphed. Regeringerne i de mere velstående lande er nødt til at se i øjnene, at det kommer til at koste langt mindre at investere i klimaindsatsen nu, end det gør at vente på den katastrofalt høje regning, som naturen tvinger os til at betale.

Resultatet af COP29 er en kraftig påmindelse om, at klimakrisen kræver en modig, hurtig indsats og retfærdighed for de hårdest ramte. Uden banebrydende forpligtelser bliver kløften mellem det globale nord og syd større og større for hvert år, der går, og det underminerer selve essensen af det globale klimasamarbejde.

Nu hvor næste stop er COP30, står det klart, at kampen for klimaretfærdighed langt fra er slut.

Adélaïde Charlier er en 23-årig europæisk klimaretfærdighedsaktivist, bedst kendt som medstifter af Youth for Climate Belgium og senest som stifter af organisationen The Bridge (brobygning mellem unge og

Kampen for en sund klode er en kamp om liv eller død

"Vi kvinder i landdistrikterne ønsker ikke medlidenhed eller medfølelse. Vi vil anerkendes og værdsættes som ligeværdige i kampen for bæredygtig udvikling. Vi har brug for muligheder og grundlæggende tjenester af høj kvalitet for at kunne blive i vores områder og fortsætte med at brødføde verden", siger Luz Haro Guanga, ecuadoriansk landbruger og eksekutivsekretær for [netværket af kvinder i landdistrikter i Latinamerika og Caribien \(RedLAC\)](#), som for nylig talte ved EØSU's debat om "[Kvinder og den tredobbelte miljøkrise](#)". I sit interview med EØSU Info fortæller Luz Haro Guanga om konsekvenserne af klimaændringerne i Latinamerika, og hvorfor der - på trods af tilbageslaget fra COP16 - ikke er plads eller tid til pessimisme i kampen for en mere bæredygtig og sundere klode.

Din organisation, RedLAC, deltog i COP16. Er du skuffet over resultaterne af konferencen, da man ikke nåede til enighed om finansiering af beskyttelse af natur og biodiversitet? Blev der opnået noget på COP16?

Luz Haro Guanga: Som ecuadoriansk kvinde fra landet har jeg kæmpet for mine medsøstres rettigheder i Ecuador siden 1980'erne. Blandt de erfaringer, som disse næsten 40 år har lært mig, er, at samfundsmæssige processer kræver en kæmpe indsats, kun kaster få umiddelbare

resultater af sig og frem for alt kræver vedholdenhed, ihærdighed og insisteren. En konsensus om finansiering til beskyttelse af natur og biodiversitet ville have været fantastisk, men jeg er sikker på, at opråbet fra tusindvis af mænd og kvinder i byer og landdistrikter kom til COP16 som en lavine af sandkorn, fandt vej til hjerter og tanker hos folk, der ikke tidligere havde noget ønske om at støtte denne presserende klimaindsats.

Det lykkedes os ikke at nå vores mål, men lige nu er vi nødt til at stå fast over for myndighederne i hver eneste by, i alle samfund og alle lande, så de lægger mærke til os og med personlig, teknisk og politisk vilje træffer de bedste beslutninger for at undgå, at mennesker fremover dør af sult, fordi vi ikke handlede i dag.

Hvordan påvirker klimaændringerne indfødte og kvinder fra landdistrikter i Latinamerika?

Jeg vil gerne fremhæve nogle fakta fra et dokument udarbejdet af Den Interamerikanske Kommission for Kvinder (CIM) under Organisationen af Amerikanske Stater (OAS) med udgangspunkt i dialoger med 70 kvindelige ledere fra 16 forskellige lande. Dialogprocessen begyndte i september 2024. Dokumentet blev

fremlagt på COP16 og indeholdt udtalelser fra kvinder i landdistrikterne.

Konklusionen var, at klimaændringer er en realitet i alle lande, herunder i Nord-, Syd- og Mellemamerika, og har alvorlige konsekvenser. Der blev dog fremhævet fire klimabegivenheder.

Forlængede tørkeperioder: Nogle lande rapporterede om måneder med meget lidt nedbør, samtidig med at lande længere mod syd meldte om årelang tørke.

Temperaturstigningerne ligger et godt stykke over de normale niveauer: De høje temperaturer er sammen med den tørre jord årsag til de mange brande (nogle opstår spontant, mens andre er påsat), men de bliver alle sammen forværret af det tørre miljø og påvirker dermed alt liv og biologisk mangfoldige systemer. På tidspunktet for mødet i Brasilien blev det eksempelvis rapporteret, at der var 300 aktive udbrud af brande i staten Piauí.

Storme: Det blev nævnt, at regnen er intens og kommer i meget korte brud, ofte ledsaget af kraftige storme. Deltagere fra Mellemamerika, Mexico, Den Dominikanske Republik og kystregionen i Colombia talte om en stigning i intensiteten og hyppigheden af orkaner og tropiske storme, der påvirker deres områder.

Ændringer i nedbørsmønstre: "Det regner, når man mindst venter det", var en sætning, der lød på alle møder, og i de sydlige områder og i andeseegnene kunne de berette om uventet frost, hagl og snefald. Generelt blev der konstateret et fald i den årlige nedbør, men det blev sagt, at når det regner, så er regnen meget voldsom og forårsager oversvømmelser og naturkatastrofer, medfører tab af menneskeliv, infrastruktur, veje og afgrøder og påvirker levevilkårene, navnlig i landdistrikterne. En deltager opsummerede det således: "nogle gange er regnen frygtindgydende".

Samtidig gennemføres der ikkebæredygtige praksisser, som udtømmer naturressourcerne. Det mest bekymrende og samtidig mest omtalte problem var skovhugst eller rydning af skove og mangrover, påsatte skovbrande, dårlig håndtering af vandressourcer, forurening, fremme af intensive, ekspansive, vandintensive og forurenende aktiviteter og overdreven brug af landbrugskemikalier, ukrudtsmidler og insektgift.

Et aspekt, der skilte sig ud, var **passiviteten hos visse lokale og nationale myndigheder**, som ikke udviklede lovgivningsmæssige rammer for at begrænse destruktive aktiviteter og fremme bæredygtige produktionsstrategier. Nogle lande har lovgivning på området, men på grund af korrupsion eller personlige politiske interesser bliver den ikke gennemført af myndighederne.

De internationale ledere opfordres derfor til at lægge større pres på staterne for at overholde de traktater om biodiversitet og klimaændringer, de har undertegnet.

Er du optimistisk eller pessimistisk med hensyn til den retning, som kampen for klima- og miljøbeskyttelse bevæger sig i? Hvad mener du, der bør gøres?

Hvis vi ikke drømmer stort, vil vi ikke opnå store ting. Selv om klimaændringerne påvirker os, og følgerne heraf viser sig med al hast, må vi ikke holde op med at kæmpe for, at beslutningstagerne får øjnene op for de grundlæggende aspekter, der kræver en prioriteret indsats, ikke kun med hensyn til finansiering, men også med hensyn til koordinering, samarbejde og mindre egoisme og partisk politisk iver.

Jeg tror på, at hvis vi bliver ved med at insistere, råber op og støtter de langsigtede sociale processer gennem en vedholdende indsat - hvis vi indgår strategiske alliancer i Nord-, Syd- og Mellemamerika og rundt

omkring i verden, så kan vi påvirke de offentlige politikker og sikre, at dem der sidder på magten eller træffer beslutningerne, gør det med den overbevisning, at der er et bydende behov for at bekæmpe klimaændringerne og samtidig begrænse de aktiviteter, der sætter gang i de skadelige og ødelæggende følger for vores klode: brande, monokulturer, vilkårlig brug af insektgift og kemikalier, ødelæggelse af vandområder, uhæmmet fiskeri, ødelæggelse af vandkilder, spildevandsbehandling osv.

Pessimisme vil svække vores røst og i sidste ende få os til at opgive vores arbejde og vores kamp. Vi har ingen tid at spille eller plads til pessimisme i kampen for en mere bæredygtig og sundere klode på trods af negative begivenheder. Det er et spørgsmål om liv og død for nuværende og kommende generationer!

Det var i går tiden var inde til at handle. Men i dag er stadig en god dag at begynde at ændre indstilling og indgå forpligtelser til gavn for alle mennesker.

Luz Haro Guanga er ecuadoriansk landbruger og eksekutivsekretær for [Network of Rural Women of Latin America and the Caribbean \(RedLAC\)](#) samt forperson for den ecuadorianske afdeling af RedLAC, [FUNMUJERURAL-e](#). RedLAC er en social organisation bestående af mere end 200 kvindeorganisationer i landdistrikter fra hele Latinamerika og Caribien. Den blev grundlagt i Argentina i 1990 og har til formål at fremme effektiv borgerdeltagelse og politisk deltagelse af kvinder i landdistrikterne. Takket være RedLAC's mangeårige indsats har Organisationen af Amerikanske Stater (OAS) udråbt perioden 2024-2034 til "Det Interamerikanske årti for alle voksne kvinders, unge pigers og små pigers rettigheder i landdistrikterne i Nord-, Syd- og Mellemamerika".

Bæredygtige investeringer for dine børnebørns fremtid

I 2021 vandt den belgiske organisation "Grootouders voor het Klimaat" (bedsteforældre for klimaet) EØSU's [civilsamfundspris](#) på klimaområdet med deres kampagne "Vores sparepenge til deres fremtid". Kampagnen har til formål at tilskynde ca. 2,4 mio. belgiske bedsteforældre til at geninvestere deres opsparing - dengang anslået til ca. 910 mia. EUR i aktiver - i mere bæredygtige projekter. EØSU info har talt med Grootouders voor het Klimaat om klima og bæredygtig finansiering lige nu og om deres forventninger og planer for fremtiden.

Ser I konkrete resultater af jeres kampagne efter tre år? Hvordan ser I generelt på status for klimafinansiering og bæredygtig finansiering i Belgien - sker der fremskridt, og er borgerne i stigende grad bevidste om dens betydning?

EØSU's pris var en vigtig anerkendelse og støtte for os. Vi har ofte henvist til prisen i forbindelse med kontakter med myndigheder, andre støtteorganisationer og vores medborgere. Den hjalp os med at etablere yderligere kontakter og videreudvikle vores kampagne for både bedsteforældre og yngre generationer. Vi har udarbejdet præsentationer, gennemført workshops og afholdt en række kurser om bæredygtig

finansiering.

Vi har konstateret, at det stadig er et vanskeligt emne, men at EU har gjort en stor lovgivningsindsats (taksonomi, grøn pagt, direktivet om virksomheders bæredygtighedsrapportering, direktivet om virksomhedernes due diligence i forbindelse med bæredygtighed m.m.), hvilket betyder, at virksomheder og sektorer nu indleder flere og flere initiativer, som vi kan henvise til. Det er positivt og nødvendigt, hvilket (manglende) resultater fra COP'en i Baku desværre har understreget.

En nylig undersøgelse har vist, at der stadig er et stort behov for vores indsats, når det handler om at øge bevidstheden. Kun 5-15 % af investorerne gør brug af deres ret til at bede deres finansielle institutioner om at tage hensyn til deres præferencer inden for bæredygtighed. Derfor skal vi fortsætte arbejdet med dette emne.

Hvilke forventninger har I til COP29? Deltager I i konferencen, om end ikke direkte, så ved at støtte den 12-årige dreng Ferre og hans bedsteforældre? Mener I, at klimafinansiering er et afgørende emne i forbindelse med en retfærdig omstilling?

Når vi skriver dette, er COP29 lige afsluttet. Både økonomisk og med hjælp til kommunikation har vi fuldt ud støttet den 12-årige Ferre, som rejste til Baku med sine bedsteforældre, der er medlemmer af Grootouders voor het Klimaat, så børnenes stemme fortsat kan blive hørt. Vi vil i den forbindelse også gerne takke alle andre bedsteforældre og myndigheder, der gjorde dette muligt.

Det var meningen, at COP29 skulle være klimafinansieringens COP, da finansiering reelt er afgørende for en retfærdig omstilling. I Baku konstaterede vi desværre, at dette langt fra blev tilfældet. Vores budskab er stadig det samme, pengene findes, og vi beder dem, der råder over disse midler, om at tage ansvar og investere i bæredygtige tiltag af hensyn til vores børnebørns fremtid.

Hvad er de seneste projekter for Grootouders voor het Klimaat, som I gerne vil nævne? Er der allerede planlagt nye projekter?

Vi er fortsat fortrøstningsfulde, hvad fremtiden angår. For organisationen Grootouders voor het Klimaat bliver 2025, ti år efter Parisaftalen, året, hvor vi starter en omfattende kampagne og tager kontakt til andre bedsteforældre, som er medlemmer af større organisationer for ældre i Flandern. Vi er midt i forberedelserne, hvor snesevis af vores medlemmer modtager undervisning, så de får opbygget selvtillid til at række ud, lytte og indgå i en dialog om klimaet.

Vi har udviklet flere workshops, herunder en om bæredygtig opsparing og investering, som vi tilbyder gratis til alle lokale afdelinger i ældreorganisationerne. Vi oplever allerede stor begejstring. I slutningen af november 2025 afholder vi et stort afslutningsarrangement, som forhåbentlig ikke vil være enden på det hele, men derimod starten på et voksende engagement fremover.

Hugo van Dienderen er medstifter og medformand i Grootouders voor het Klimaat. Grootouders voor het Klimaat, som blev oprettet i 2019, er en uafhængig forening for seniorer, navnlig bedstemødre og bedstefædre, som vil give en bedre verden videre til de kommende generationer.

På billedet ses Ferre med sine bedsteforældre fra Grootouders voor het Klimaat på COP29 i Baku. Ferre fik mulighed for at lade sin bekymring over klimakrisen komme til udtryk over for en lang række betydningsfulde mennesker.

Impactinvesteringer: nytænkning af finansiering for en bæredygtig fremtid

Kan vi hjælpe med at redde verden ved at investere bæredygtigt? Finanssektoren undergår en bemærkelsesværdig omstilling med afsæt i de miljømæssige og sociale udfordringer. Brigitte Bernard-Rau fra Universitetet i Hamborg ser i den forbindelse på impactinvestering - en ny effektiv investeringsstrategi. Ved helt grundlæggende at ændre den måde, vi ser på den rolle, som kapital og finansiering spiller i samfundet, udfordrer strategien den traditionelle forestilling om, at investorer skal vælge mellem at tjene penge og gøre en forskel.

Af Brigitte Bernard-Rau

I en verden, der står over for hidtil usete miljømæssige og sociale udfordringer lige fra klimaforandringer og tab af biodiversitet til fødevarerikkesikkerhed, ulighed, trivsel og sundhedspleje, undergår den finansielle sektor en bemærkelsesværdig omstilling. Impactinvestering er en ny virkningsfuld tilgang, der udfordrer den traditionelle idé om, at investorer skal vælge mellem at tjene penge og gøre en forskel. Men hvad er impactinvestering helt præcist, og hvordan adskiller det sig fra andre former for bæredygtig finansiering?

Forstå impactinvestering

Helt grundlæggende ændrer impactinvestering den måde, vi ser på den rolle, som kapital og finansiering spiller i samfundet. Ifølge [Global Impact Investing Network \(GIIN\)](#) er impactinvestering en investeringsstrategi, der har til formål både at skabe positive, målbare sociale og miljømæssige

virkninger og finansielt afkast. Denne tilsyneladende enkle definition afspejler imidlertid ikke, hvor komplekst det banebrydende potentiale ved impactinvestering er.

For fuldt ud at kunne forstå den særlige rolle, som impactinvestering spiller i den moderne finansverden - der er materialistisk af natur - er vi nødt til at se på, hvor denne type investeringer befinder sig på det store spektrum af investeringsstrategier. I den ene ende af spektret har vi de traditionelle investeringer, hvor økonomisk afkast og profitmaksimering er altafgørende, og hvor sociale eller miljømæssige overvejelser ikke spiller nogen rolle i beslutningstagningen. Bevæger vi os videre ud ad dette spektrum, ser vi stadig mere sofistikerede strategier, der indarbejder sociale og miljømæssige resultatindikatorer og baner vejen for forskellige typer bæredygtige finansielle investeringer. Her er impactinvestering den ultimative investeringsstrategi, der kan bryste sig af at fremme positive og banebrydende forandringer ved at kombinere finansielt afkast med sociale og miljømæssige mål.

Investeringsstrategier kort fortalt:

- **Traditionelle investeringer** fokuserer udelukkende på økonomisk afkast og ser helt bort fra sociale og miljømæssige faktorer. De har længe udgjort hjørnestenen i kapitalmarkederne.
- **ESG-integrering** indarbejder ESG-faktorer (miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige) som risikoindikatorer i investeringsbeslutninger, men de betragtes ikke som den primære drivkraft for investeringen.
- **Bæredygtig finansiering** integrerer ESG-overvejelser i investeringsbeslutninger og betragter bæredygtighed som en værdiskabende faktor. Gennem bæredygtig finansiering støttes investeringer, der håndterer bæredygtighedsudfordringer og fører til positive sociale og miljømæssige ændringer. Det omfatter også investeringer i omstilling og dermed finansiering af både, hvad der allerede er miljøvenligt i dag (grøn finansiering), og hvad der er ved at blive omstillet til sådanne præstationsniveauer over tid (omstillingsfinansiering).
- **Impactinvestering** henviser til en betydelig ændring på de finansielle markeder – en "væsentlig kursændring mod virkning" – hvor man nu stiller spørgsmålet [Bidrager investeringer i bæredygtighed til en bedre verden?](#) Impactinvestering er således en tilgang med den højeste grad af intention, hvor man aktivt søger at opnå lige dele økonomisk afkast og målbare positive sociale eller miljømæssige virkninger.

De to sider af impactinvestering: afstemning kontra skabelse

Inden for [impactinvestering](#) skelner man på afgørende vis mellem virkningsafstemte og virkningsskabende investeringer. Denne differentiering hjælper ikke blot investorerne med at forstå, hvor deres penge ender, men også hvordan de bidrager til at skabe positive forandringer.

- **Virkningsafstemte investeringer** støtter virksomheder, der allerede har vist, at de anvender positive miljømæssige eller sociale praksisser, og som har bevist, at de er opsatte på at skabe positive virkninger gennem deres aktiviteter og resultater.
- **Virkningsskabende investeringer** skaber aktivt nye løsninger på sociale eller miljømæssige udfordringer, ofte med fokus på omdannelse og systemiske ændringer.

Denne teoretiske skelnen ses i praksis ved, at investeringerne anvendes i forskellige sektorer.

Ren energi

I omstillingen til ren energi kan virkningsafstemte investeringer omfatte køb af aktier i etablerede virksomheder inden for vedvarende energi eller producenter af elbiler. Disse virksomheder bidrager allerede til miljømæssig bæredygtighed i kraft af deres hovedaktiviteter. Virkningsskabende investeringer i samme sektor kan i stedet fokusere på at finansiere nystartede virksomheder inden for batteriteknologi eller innovative lokale solenergi projekter i underforsynede områder, der skaber helt nye løsninger på energiudfordringer.

Bæredygtigt landbrug

Den bæredygtige landbrugssektor er et andet godt eksempel. Investorer, der afstemmer deres investeringer efter virkning, kan f.eks. støtte etablerede økologiske fødevarerproducenter eller bæredygtige landbrugsaktiviteter, mens investorer, der søger at skabe virkninger f.eks. kunne fokusere på at udvikle nye regenerative landbrugsteknikker eller revolutionerende urban farming-løsninger, der kan ændre den måde, vi producerer fødevarer på.

Sociale virkninger

Når det gælder de sociale virkninger, støtter investeringer, der er afstemt efter virkning ofte virksomheder med solide diversitetspolitikker og retfærdige arbejdsforhold. Virkningskabende investeringer kan derimod finansiere nye, økonomisk overkommelige boliger eller banebrydende uddannelsesteknologiske løsninger til underforsynede lokalsamfund, så der aktivt bliver skabt nye veje til social lighed.

Investeringsprocessen: fra intention til virkning

Vellykket impactinvestering kræver en stringent proces, der – med intentionen om at skabe positive sociale og miljømæssige ændringer – begynder med at [fastsætte klare mål for virkningerne](#). Investorerne skal præcisere, hvilke specifikke miljømæssige eller sociale resultater de søger at opnå, opstille målbare målsætninger, og ofte tilpasser de også disse mål til etablerede rammer såsom FN's globale indikator for de 17 mål for bæredygtig udvikling og de 169 mål i 2030-dagsordenen.

Det er denne intention, der adskiller impactinvestering fra andre former for bæredygtig finansiering. Det kræver, at virkningsorienterede investorer indleder en due diligence-proces, der grundigt vurderer både økonomiske resultater og evnen til at skabe og måle meningsfulde sociale eller miljømæssige resultater.

Finansiell vurdering af en investering er en veletableret praksis, hvor der findes standardiserede parametre og solide metoder. Ikkefinansiell vurdering, som f.eks. evaluering af sociale og miljømæssige virkninger, er til sammenligning dog ikke lige så udviklet og mangler en overordnet ramme. Investorerne er derfor nødt til at kigge ud over de traditionelle økonomiske analyser, der ikke er tilstrækkelige, når det drejer sig om at vurdere en virksomheds vilje til at skabe virkninger. Det bør også vurderes, i hvilket omfang ledelsen er engageret i at nå disse virkningsorienterede mål, om den er i stand til at måle virkningerne effektivt, og om den kan kommunikere og rapportere om resultaterne på en gennemsigtig måde. Vurderingsprocessen indebærer ofte, at man undersøger bestemte virkningsparametre, der er skræddersyet til investeringens mål, og at man sikrer, at der er overensstemmelse med anerkendte rammer såsom IRIS+ eller [Impact Management Project \(IMP, 2024\)](#).

For at forbedre due diligence-processen er det afgørende at [skelne mellem "virksomhedseffekt" og "investoreffekt"](#). Virksomhedseffekt er de direkte sociale eller miljømæssige virkninger af en virksomheds aktiviteter og produkter. Investoreffekt er derimod investorernes indvirkning på en virksomheds adfærd og resultater gennem deres investeringsvalg og -strategier. Det er afgørende at forstå denne forskel for at kunne vurdere den samlede virkning af investeringerne nøjagtigt og for at kunne udvikle effektive metoder til at måle virkningerne.

Udfordringer, vanskeligheder og overvejelser

Selv om impactinvestering er lovende, er der også betydelige udfordringer.

1. **Måling af virkningerne:** I mangel af standardmålekriterier er det svært at kvantificere eller sammenligne de sociale og miljømæssige resultater. Gennemsigthed og nøjagtig sporing og rapportering af målekriterierne er afgørende for at skabe overensstemmelse og ansvarlighed og sikre, at de påståede virkninger kan dokumenteres.
2. **Spøringsproblemer:** Det er vanskeligt at isolere virkningerne af en specifik investering på baggrund af bredere systemiske ændringer og tilskrive dem den pågældende investering. At afgøre hvor stor en del af de observerede ændringer, der direkte kan tilskrives en bestemt investering, er fortsat en af de største udfordringer ved impactinvestering. Forbedringer af SDG 3 – Sundhed og trivsel – kan for eksempel skyldes en blanding af investeringer i sundhedsfaciliteter, uddannelse og infrastruktur, snarere end en enkelt målrettet investering. At udvikle metoder, såsom kontrafaktisk analyse og sammenligning af kontrolgrupper, er nødvendig, men det kan kræve mange ressourcer og er ikke altid muligt, især når det gælder mindre projekter eller udviklingsmarkeder.
3. **Effektvask:** virksomheders eller fondes overdrevne eller falske påstande om deres sociale eller miljømæssige virkninger underminerer tilliden i sektoren. Af hensyn til tilliden til og integriteten af impactinvesteringsområdet er gennemsigtig rapportering og verificeret dokumentation altafgørende (**ITF**). Klare standarder for effektmåling og pålidelige kontrolmetoder er sammen med tredjepartsrevisioner og uafhængig certificering afgørende for at bevare troværdigheden.

Hvordan frigøres impactinvesterings potentiale for at skabe forandringer

Impactinvestering er på forkant med en større omstilling inden for global finansiering og er meget mere end blot endnu en investeringsstrategi. Finansieringens rolle i samfundet fortolkes på en helt ny måde, som udfordrer den traditionelle opfattelse af, at økonomisk afkast og positiv social og miljømæssig virkning er to forskellige størrelser.

Udviklingen af impactinvestering har vist, at investorer kan opnå rentable afkast og samtidig bidrage til meningsfulde sociale og miljømæssige forandringer. Ved at forbinde formål og profit udgør impactinvestering en lovende strategi for et finansielt system, der både tjener mennesker og planeten.

Brigitte Bernard-Rau er postdoc-forsker og fellow ved School of Business, Economics and Social Sciences ved Universitetet i Hamborg. Hendes forskning fokuserer på ESG-vurderinger og kreditvurderingsbureauer, bæredygtig finansiering, socialt ansvarlige investeringer, impactinvestering og virksomhedernes sociale ansvar. Hun udgav for nylig [Sustainability Stories: The Power of Narratives to Understand Global Challenges](#) (Springer Nature, 2024). Bogen indeholder mere end 30 inspirerende historier fra forskellige forfattere fra hele verden. De taler om forskellige måder at engagere sig i det fælles bedste og gøre en forskel for fællesskabet, det professionelle miljø og andre menneskers liv.

Borgerjournalistik støtter traditionelle medier

"Climate Reporters" er Litauens helt nye agentur for klimanyheder. Det har til formål at tackle klimatrætheden i rapporteringsarbejdet og igen placere klimaændringer øverst på de redaktionelle dagsordener. Som et lysende eksempel på borgerjournalistik kombinerer Climate Reporters kommunikation og klimaaktivisme, så folk bliver bevidste om klimaændringer og for at give moder jord en stemme midt i miljøkrisen.

Af Rūta Trainytė

Nyhedsbureauet om klimaemner "Climate Reporters" åbnede i år i Litauen. Det er et initiativ, der forvaltes af ikkestatslige organisationer (NGO'er) og er et eksempel på borgerjournalistik. Nyhedsbureauet har til formål at bistå journalister med at rapportere om forskellige aspekter af miljøkrisen. Agenturets team udarbejder i den forbindelse tekster og sender dem videre til redaktionskontorerne.

Agenturets arbejde udføres af et fællesskab bestående af aktivister. Teksterne redigeres af journalister, specialister inden for PR, repræsentanter for NGO'er, aktivister og videnskabsfolk – kort sagt folk, der interesserer sig for hvad der sker og ønsker at se samfundsmæssige forandringer. De udgør også bestyrelsen i "Climate Reporters". Bestyrelsen sikrer, at det nye initiativ er pålideligt.

"Climate Reporters" er ikke nye i kommunikationsverdenen. Bureauet har allerede meget stor erfaring med public relations, redigering, oprettelse og vedligeholdelse af webportaler. Vi er heller ikke nybegyndere, når det kommer til klimaspørgsmål. Det var sådan, idéen opstod. Vi laver det, vi

er bedst til og kombinerer det med klimaaktivisme. Vi giver moder jord en stemme midt i den miljøkrise, vi står i.

Vi er naturligvis i kontakt med journalister. Den fremherskende tendens på redaktionskontorerne er den overbevisning, at klimanyheder ikke interesserer offentligheden og ikke genererer klik. De undgår at udgive artikler med overskrifter, der indeholder udtrykkene "klimaændringer" eller "klimakrise". Hvad ligger der i en fornægtelse af klimakrisen? Er det en måde, hvorpå man beskytter samfundet mod dårlige nyheder og frygt?

Det er måske ikke så slemt. Redaktionskontorerne oversvømmes hver eneste dag af en kæmpe mængde nyheder, som rent fysisk er vanskelig at bearbejde, selv uden at fremstille klimarelaterede nyheder. Man skal kunne sætte sig ind i emnet. Der er her, vi kommer ind i billedet. Næste fase, som "Climate Reporters" bevæger sig ind i, er at uddanne journalister. Vi kan konstatere, at journalister er nødt til at sætte sig grundigt ind i emnet for at undgå grønvaskning.

En anden idé er at undervise visse grupper om klimaændringer på en spændende måde. Frem for alt ønsker vi at nå ud til de unge, og vi har indset, at humor fungerer godt i forhold til dem. Vi er endnu ikke sikre på, hvordan dette kommer til at se ud i fremtiden, men vores tanker bevæger sig allerede i den retning.

Nyhedsbureauet har været i gang i godt og vel seks måneder. Vores egne erfaringer fortæller os, at vi skal være tålmodige. Vi holder ikke op med helt bevidst at banke på dørene ind til redaktionskontorerne og vise vore nye emner frem. Vores tekster offentliggøres allerede på større litauiske nyhedsportaler, og vi bliver inviteret til at deltage i radioudsendelser.

For at sikre, at vores redaktionelle arbejde er af høj kvalitet, er det meget vigtigt, at vi modtager stor opbakning fra litauiske miljøorganisationer, at vores organisationer er medlemmer af internationale NGO-netværk, at vores medlemmer deltager i arbejdsgrupper på EU-plan, og at de repræsenterer Litauen i EØSU. Det giver os mulighed for at udvide vores vifte af emner og holde os ajour med aktuelle sager.

Vores forbindelse til EØSU går videre end det faktum, at en af initiativtagerne til projektet, Kęstutis Kupšys, er medlem af udvalget. EØSU's medlemmer kan udveksle relevante erfaringer fra deres forskellige lande og på den måde berige de klimanyheder, som "Climate Reporters" udsender. I den forbindelse talte vi for nylig med det franske EØSU-medlem Arnaud Schwartz i tilknytning til COP16-verdenstopmødet om biodiversitet. Den indsigt, han delagtiggjorde os i direkte fra Cali, førte til en artikel om "Climate Reporters". Hans tanker vandt hurtigt genklang i de litauiske medier. Denne model, hvor EØSU-medlemmernes ekspertise anvendes til effektivt at formidle globale nyheder til det lokale publikum, har vist sit værd. Vi vil derfor også benytte os af den model fremover.

Rūta Trainytė er redaktør på klimanyhedsbureauet "Climate Reporters". Agenturet er en del af det statsfinansierede ŽALINK-projekt. Projektet, som forvaltes af forbrugeralliancen, platformen for udviklingssamarbejde og NGO'en "Circular Economy", finansieres af klimaændringsprogrammet fra miljøprojektstyringsagenturet i Republikken Litauens miljøministerium.

Redaktør

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Bidragydere til denne udgave

Christian Weger (cw)
Daniela Vincenti (dv)
Erika Paulinova (ep)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifì (ks)
Laura Lui (ll)
Leonardo Pavan (lp)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanis (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Thomas Kersten (tk)

Koordinering

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adresse

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the
European Union or to the Committee's other publications.
Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

09/2024